

Borbene tradicije mladini

Zužemberk: tradicionalna slovesnost v spomin partizanske zmage nad italijanskim okupatorjem - Dragoceno darilo jurišnikov XVIII. divizije

V soboto in nedeljo je krajevna skupnost Zužemberk praznovala tradicionalno obletnico pomembne partizanske zmage nad takrat še številčno in tehni-

čno močnejšimi italijanskimi okupatorskimi enotami, ki jih je Zahodnodolenjski odred 13. julija 1942 pregnal v Novo mesto.

Letošnja osrednja slovesnost v spomin te zmage je dosegla višek v nedeljo na ljudskem zborovanju, ki so se ga poleg občanov Zužemberka in okolice udeležile tudi mladinske delovne brigade, ki obnavljajo Suho krajino, pripadniki enot SLO, mladinci, gasilci, lovci, vse do pionirjev.

Posebno obeležje je dala prazniku navzočnost jurišnikov XVIII. divizije NOV, ki so podelili zastavo in s tem borbene tradicije osnovni organizaciji Zveze socialistične mladine Zužemberk. Slavnostni govornik je bil Lado Ambrožič-Novljan,

generalmajor v pokoju, ki je s pristrčnimi in preprostimi klenimi besedami orisal naloge, ki jih bo, če bo to zahtevala obramba naše domovine, izpolnil vsak med nami.

M. B.

POZORNOST NERAZVITIM OBMOČJEM

9. julija je bil na Otočcu ustanovljen zbor medobčinskega odbora gospodarske zbornice za Črnomelj, Metliko, Novo mesto in Trebnje, na katerem so izvolili 13-članski izvršni odbor, ki mu predseduje direktor SGP „Pionir“ Ivan Kočevar, poklicni tajnik pa je Ivan Steblaj. Odbor bo moral, je bilo rečeno med drugim, posvetiti posebno pozornost napredku manj razvitih dolenskih območij, pomembno vlogo pa naj bi odigral tudi pri odpravljanju nesoglasij med posameznimi gospodarskimi branžami ustanoviteljev.

BORCI PRI MIKLAVŽU

Sindikalna organizacija Industrije motornih vozil bo ob dnevu vstaje pripravila 22. julija ob 11. uri srečanje borcev in mladince pri Miklavžu na Gorjancih. Vozni red za posebne avtobuse, ki bodo peljali na Gorjance, imajo krajevne organizacije ZB. Pri Miklavžu bodo pripravili kulturni spored, vsi udeleženci pa bodo dobili partizanski golaž. Iz Novega mesta bo odpeljal avtobus ob 9.30 - izpred IMV.

Potrebe prekašajo možnosti

V Sevnici prednjačijo z usklajevanjem osnutkov srednjeročnih načrtov - Kakšne so izkušnje?

V četrtek je sevniki izvršni svet sklical za trojno zeleno mizo vse nosilce samoupravnega načrtovanja v občini na usklajevanje osnutkov srednjeročnih načrtov. Po besedah dipl. ekon. Ermina Kržičnika, direktorja Zavoda za regionalno ekonomiko iz Ljubljane, je slo pravzaprav za zgodovinsko usklajevanje, saj so v Sevnici sprožili ta postopek (po novi ustavi) prvi v republiki.

V naslednjem petletnem obdobju (začne se prihodnje leto) naj bi gospodarske organizacije na območju občine in v TOZD zunaj občine vložile nad 300 milijonov dinarjev. Pravič skromne številke so v svoje načrte zapisale krajevne skupnosti: 134.269.891 dinarjev! Za samo usklajevanje je občinska analitska služba strnila tiste podatke, ki so bili dejansko tudi potrebni usklajevanja, saj je slo za nenavadno visoke stopnje rasti družbenega proizvoda (pri nekaterih tudi za skoraj 25 odst.). V kar lepem številu primerov so bile stvari lahko pojasnjene celo že na seji, v nekaterih primerih pa bodo morali ponovno pred delavce in priti na dan s sprejemljivimi spremembami.

Zeleno omizje, tehtanje, ali da ali ne, je tokrat res imelo tudi nekatere slabosti. Predvsem še manjka zakon o načrtovanju, kar pa, to je to srečanje tudi dokazalo, ni nepredeljena ovira. Sestanek je trajal pet ur, kar za vsa področja družbenega življenja niti ni pretirano, dalo pa bi se prav gotovo skrajšati na račun morda nekaj telefonskih pogovorov, zakaj vse razčlajevanje pojmov se ni usklaje-

vanje. Čeprav so samoupravnost nastajanja planskih osnutkov sproti ocenjevalne družbenopolitične organizacije, je videti nesamoupravno to, da so na četrtkovem sestanku združeno delo zastopali poslovodni organi (direktorji OZD in TOZD ter planerji), medtem ko so SIS in KS le zastopali voljeni organi.

ALFRED ZELEZNIK

Malo manj kot sodni dan

V sredo, 9. julija zvečer, je huda nevihta znova naredila preplah in veliko škodo - Voda je vdrla v hiše, vihar je raval drevje

Po soparnem dnevu se je okrog 19. ure nenadoma stemnilo, grmelo je in treskalo, naliiv pa je bil tak, da je skozi zaprta okna lila voda. Nad Belo cerkvi-ko in okoliškimi vasi je toča vse potokla.

Nevihta in naliiv so imeli tudi v Beli krajini in v posavskem koncu, toda nikjer ni bilo tako hudo in take škode kot v novomeški okolici. Na Malem Vinjem vrhu je strela udarila v zvonik, ki je zagorel kot bakla. Strela je udarila tudi v drog elektri-

čne napeljave v Bučni vasi in zažgala kozolec Jožeta Kontariča v Vrhovski vasi.

Novomeščani so med nevihto s posodami in krpmi lovili vodo, ki je vdirla skozi zaprta okna in tekla po zidovih, pravo poplavo pa so imeli v več stanovanjih, kjer so bili okna pustili odprta in šli z doma. Marsikje so na pomoč klicali gasilce. Kot je povedal Franc Salmič, pomočnik komandirja poklenske gasilske enote v Novem mestu, so delali noč in dan. Vodo so črpali iz skladišča kmetijske zadruge v Zabji vasi, rečevali so skladišča Novotehne in Dolenjke v Bršlino, črpali so vodo iz zasebne hiše v Smolenji vasi in v Kettejevem drevoredu. Prav tako je voda, ki je kot hudournik pridrla v hriba, zalila spodnje prostore nove osnovne šole v Bršlino. Še drugi dan so tam gasilci črpali vodo iz kuhinje. Na pomoč so klicali še iz pekarije in veterinarske bolnišnice, hudo poplavo pa so imeli tudi v trgovini, pošti in v gostišču Prinovec v Šmarjeških Toplicah.

Ponekod v mestu je na strmih makadamskih klanjih voda naredila tudi po 50 cm globoke jarke, na avto-

cesti pa je obstalo več avtomobilov, ker jim je voda zalila ali zmočila vžigalne tuljave.

Najhuje je bilo v Ruhnji vasi, kjer so iz zemlje povsem izravana nekatera velika drevesa, vinogradi so stolčeni, žito in krompir na njivah sta steptana, kot bi ju povaljal.

Škoda se ni uradno ocenjena, ker so strokovnjaki te dni na terenu, vsekakor pa je ogromna. Takega neurja v Novem mestu ne pomnijo v zadnjih štiridesetih letih.

RIA BACER

Predaja zastave—dvojčice jurišnikov XVIII. divizije NOV predstavniku zužemberške osnovne organizacije Zveze socialistične mladine. Mladi rod je sprejel simbol borbenih, svobodoljubnih in domoljubnih tradicij v svoje roke v nedeljo, ob 33. obletnici velike partizanske zmage nad italijanskim okupatorjem. (Foto: M. Bauer)

Krško: investicije pokrite

Ugoden odnos med izvozom in uvozom kot v večini nerazvitih občin

Podatki, ki jih je izvršni svet občinske skupščine v Krškem zbral o gibanju splošne in skupne porabe, o investicijah in izvozu, so prikazali trenutne razmere v občini v ugodni luči.

Na posvetu o uresničevanju družbenoekonomske politike za leto 1975 si je marsikdo oddahnil, ko je zvedel, da je izvoz večji od uvoza, da v občini niso zastavili nobenih investicij brez kritija in da se gospodarjenje vendarle suče v dogovorjenih okvirih.

To zadovoljstvo kazni nekoliko manj ugoden položaj pri splošni porabi, ki pa tudi ni zaskrbljujoča. Ugotavljajo namreč manjši dohodek, ki se steka od prometa z alkoholnimi pijačami.

Seveda pa spričo takih ugotovitev ne smejo zatiskati oči pred stabilizacijskimi nalozami, pred dolžnostmi, ki jih čakajo v sleherni temeljni orbnih in drugih samoupravnih interesnih skupnostih. Sprejeli so program družbenopolitične aktivnosti, ki jim nalaga vrsto nalog. Zavest o varčevanju mora prodreti v vsako okolje, vsako delovno organizacijo, od katere je pričakovati vsaj najmanjši stabilizacijski prispevek. To pomeni,

da bodo posvetili več pozornosti produktivnosti in vsesplošnemu varčevanju. Pregovor „Dinar na dinar pogača, kamen na kamen palača“

mora ponovno dobiti večjo veljavo, saj skriva v sebi veliko resnico.

JOZICA TEPPEY

Posavje na kolesih

Že 205 šoferjev in mehanikov v društvu

Šoferji in avtomehaniki iz Brezice in Krškega so v nedeljo dostojno proslavili svoj praznik. Kar 70 vozil, večinoma težkih tovornjakov breziškega Prevoza in krškega Transporta, je zjutraj preplavilo Sevnico in na ta način pokazalo, kaj so in kaj imajo.

Sprevod vozil to nedeljsko dopoldne ni šel le skozi Krško in Sevnico, temveč tudi skozi Brezice. Temu je sledil še tekmovalni del v Krškem. Predsednik krškega združenja Srečko Smodič iz Senovega je na zborovanju v Krškem obudil spomin na prispevek šoferjev in avtomehanikov med NOB, ki so v težkih razmerah usposabljali vozila za hitrejšo oskrbovanje partizanskih enot in prebivalstva.

Lani je združenje v Krškem imelo se 166 članov. Od ustanovitve združenja so usposobili nad 400 voznikov

motornih vozil. Smodič je samokritično omenil akcijo za nakup vozila TAM 110, ki so ga želeli kupiti za poučevanje tečajnikov za poklicne voznike. Trenutno si odbor prizadeva odkupiti Kregarjevo hišo v Krškem, tako da bi društvo imelo svoje prostore za seje in tečaje. Veliko vozil je imelo izpisane parole za beneficiran delovni staž. Pri tem so po 22 letih steer delno uspeli, saj je skrajšana delovna doba priznana voznikom avtobusov v medkrajevnem, primestnem in mestnem prometu ter voznikom tovornjakov nad pet ton nosilnosti. Sedaj vodijo akcijo, da bi to ugodnost priznali tudi voznikom v režijskem prometu. Da člani združenja želijo le to, kar je želja vseh udeležencev v prometu, potrjuje tudi zaključna misel v Smodičevem govoru: „Želja vseh članov zveze je, da bi se vsi šoferji in mehaniki kar najbolje izobrazili, izboljšali prometno disciplino, medsebojne odnose ter odnos do vseh udeležencev v cestnem prometu.“

O SREDNJEROČNEM NAČRTU KULTURE

7. julija so imeli člani IO kulturne skupnosti kočevske občine 3. redno sejo, na kateri so obravnavali srednjeročni načrt razvoja kulture v občini Kočevje za obdobje od 1976 do 1980. Poudarili so, da je treba vnaprej usmerjati kulturno delovanje tudi na podeželje. Povsod bo treba preurediti prostore za kulturno delovanje, kajti le tako bo mogoče k sodelovanju pritegniti čimveč delavcev in mladine. Za boljše uspehe je nujno tudi povezovanje kulturnih institucij s kulturno skupnostjo preko krajevnih in vaških skupnosti. Tako bo tudi lažje usklajevanje potreb in želja občanov, ki bi jih delegati prenesli naprej. Razpravljali so tudi o smernicah kulturnega razvoja v Sloveniji, o osebnih dohodkih vojnemih in imenovanih funkcionarjev v kulturni skupnosti ter o razvoju amaterske kulturne dejavnosti v občini Kočevje.

VILKO ILC

OGNJENI KRST

Vojski Dragoljuba Radenkoviča so šele pred nedavnimi oblekli uniforme, te dni pa so imeli „ogljeni krst“. V začetku je bilo malo strahu, rezultati pa so pokazali, da je bil neupravičen, saj je bilo streljanje ocenjeno z oceno odlično, tarče pa preresčane. Prve čestitke so vojaki za odlično streljanje dobili od svojih starešin, potem pa so bili pred zbotom javno pohvaljeni in so dobili za nagrado dovoljenje za v mesto.

L. D.

V nedeljo je bila v Kočevju ob 13. juliju, dnevu šoferjev in avtomehanikov, republiška proslava članov Zveze združenj šoferjev in avtomehanikov, na kateri so proslavili 20-letnico te stanovske organizacije in 30-letnico osvoboditve. (Foto: F. Brus)

DOMOVINSKA LISTINA

Zveza združenj borcev NOV Brezice predlaga občinski skupščini naj podeli domicil II. Kozjanskemu bataljonu III. brigade VDV. Predlog odloka o podelitvi domovinske listine bo občinska skupščina obravnavala na seji 29. julija.

J.T.

V drugi polovici tedna pričakujemo še deloma sončno, v popoldanskem času v notranjosti Slovenije krajnevne nevihte. Nekoliko hladneje bo.

Petnajst minut pred peto je strela v soboto med silovitim neurjem udarila v supo kmeta Alberta Šmajdka iz Potoka pri Straži. Plameni so zajeli tudi skedenj in ostrešje stanovanjske hiše. Skedenj in supsta pogorela do tal, z njima pa tudi okoli 7 ton sena, zastava 750. poljedelsko orodje in 30 kokoši. Škoda je za najmanj 200.000 din. Na sliki: lastnik Šmajdek med razdejanjem, ki ga je zapustil ogenj.

„Velika Britanija je najboljši prijatelj Ugande in zato si želi mo še okrepiti sodelovanje z vlado v Londonu!“ Kaj pravite, kdo je dal to izjavo, v kateri sicer ne bi bilo nič nenavadnega, če jo ne bi reporterji slišali v Kampali, glavnem mestu Ugande? Nihče drug kot predsednik, general Idi Amin, ki je tokrat prekosil svoje mnoge prejšnje besede, zakaj to je povedal samo dober teden potem, ko je govoril čisto drugače in ko je svoje besede podkrepil celo s smrtno obsodbo nekoga britanskega državljanca. Toda časi se v Kampali verjetno spreminjajo zelo hitro, pa je zato tudi šok toliko večji. No, pa naj bo kakorkoli: britanski profesor Denis Hill, ki so ga obsodili na smrt, ker je v rokopisu še neobjavljene knjige zapisal, da je predsednik Ugande Idi Amin „vaški tiran“, je zopet srečen in zdrav ter živ v Londonu potem, ko so ga izpustili in se celo izredno prijateljsko poslovili od njega. To je bila posledica prihoda britanskega zunanjega ministra Callaghana, ki se je pripeljal v Kampali in prosil predsednika Ugande, naj profesorja pomilosti... vse je mogoče rešiti...

Medtem pa so v Torinu, velikem industrijskem mestu na severozahodu Italije, izvolili komunističnega poslanca Diega Novellija za župana — prvič, da je postal župan v tem mestu nekdo iz vrst komunistične partije. Sicer pa to za Italijo ni več novost, saj je že veliko mest — predvsem manjših — kjer so župani komunisti... posledica nedavne zmage komunistične partije na lokalnih volitvah...

Drugače pa je na Portugalskem, kjer so socialisti — za razliko od italijanskih komunistov, ki se vse bolj krepko uveljavljajo — zapustili vlado v znak protesta, ker ne upoštevajo njihovih stališč. To je povzročilo hud razcep in resno krizo, ki preti, da bo pahnila deželo na rob neznanega... ko niso smeli tako delovati, so si zaman prizadevali, da bi prišli v vlado (namreč za časa fašistične diktature), sedaj, ko so jim vrata odprta, pa so se umaknili — narobe svet...

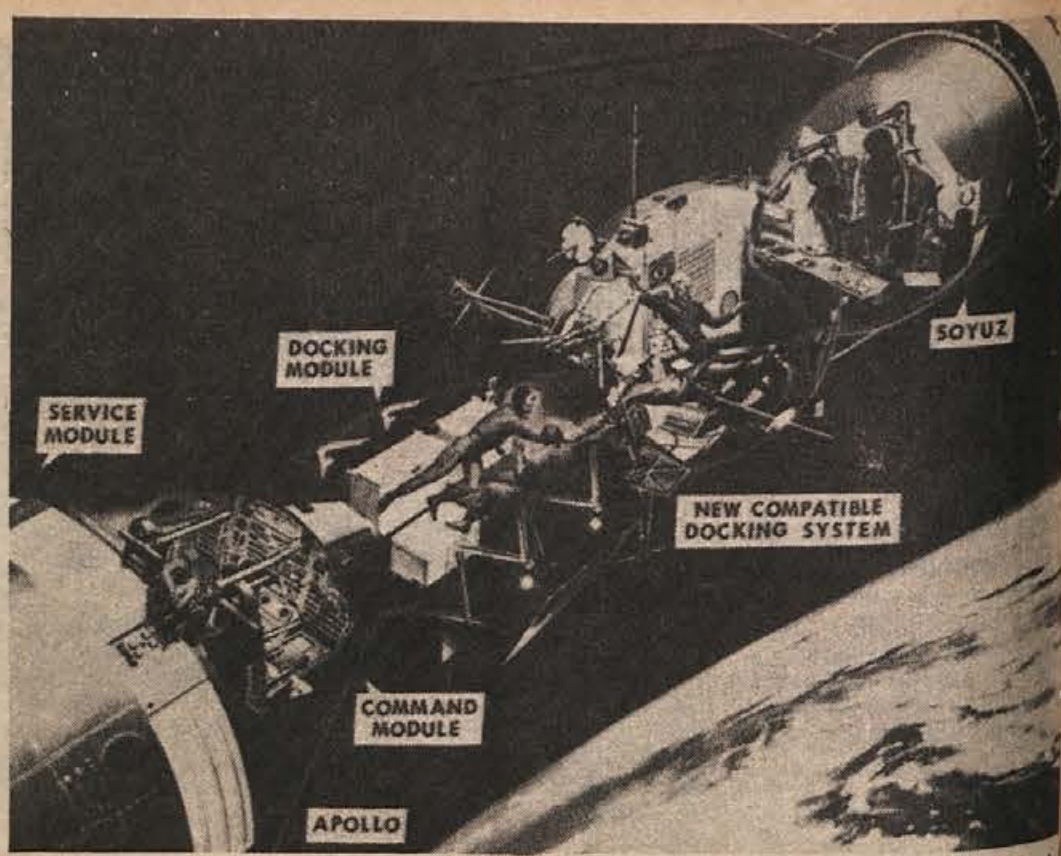
Kmetje niso zadovoljni s starostno pokojnino. Premajhna je in prispevek zanjo previsok. Mladi ne ostajajo na kmetijah nič raje kot prej. Taka pokojnina jih niti malo ne spodbuja. O tem ne razpravljajo le kmetje, ampak tudi drugi. Pripravljajo se že spremembe, izboljšave pri kmečkih pokojninah. Po nekaterih napovedih za prihodnje leto.

Po ugotovitvah, da je starostna pokojnina prenizka, prispevek pa previsok, nekateri takoj najdejo rešitev: pokojnino zvišati, prispevek znižati. Taki načelni rešitvi pa so potrebni nadrobni dodatki, ki se jih z eno besedo reče denar. Kje ga vzeti za izplačevanje višjih pokojnin? Ko bodo našli vire sredstev, bo urejeno vse.

Ob uvedbi starostnega zavarovanja kmetov je bilo z zakonom določeno — tako se tudi dela — da polovico potrebnih sredstev prispevajo kmetje — zavarovanci, drugo polovico pa republika in občine. Ker je starostnih upokojencev približno polovica toliko kot kmetij, od katerih se plačujejo prispevki, so ti vzlic družbeni pomoči vi-

soki. Po kmetiji 1298 din in 8,65 % od katastrskega dohodka letno. Letna starostna pokojnina pa je 3600 din. Prispevki so torej celo višji od ene tretjine pokojnine, kar je sorazmerno veliko več kot za delavsko pokojninsko zavarovanje.

Tako starostno zavarovanje ni za mlade kmete niti malo spodbudno, zlasti če na kmetiji ni nikogar, ki bi že prejel pokojnino. Računajo, da bi v 30 ali 40 letih morali vplačati veliko preveč za svojo nizko pokojnino, če se ne bo nič spremenilo. Zanj je spodbudnejše delavsko pokojninsko zavarovanje. Zanj se lahko odločijo, če postanejo trajni kooperanti in bodo ustvarjali določen letni dohodek, letos blizu 20.000 din.

CAPE CANAVERAL — Tako bo videti čisto od blizu prvo srečanje med sovjetskimi in ameriški vesoljci okoli 225 kilometrov visoko. To se bo zgodilo nekje med Barcelono in Krimom. Na naši strani je na levi strani ameriška, na desni pa sovjetska vesoljska ladja. (Skico smo dobili od ameriške tiskovne agencije UPI).

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

— Mojca, odprl! Nocoj bova planirala, ker drugače v mojem podjetju ne morejo oddati formularja za plan, v katerem sprašujejo tudi za število dojenčkov...

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

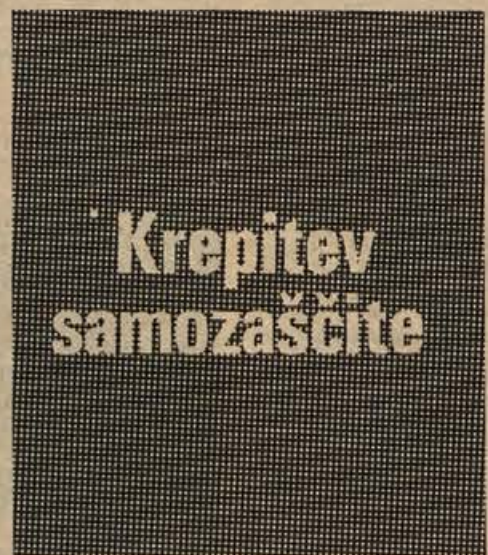
Sredi prejšnjega tedna je predsedstvo CK ZK Jugoslavije obsežneje obravnavalo vprašanja družbene samozaščite — glede tega so bili sprejeti tudi določeni sklepi, ki naj pripomorejo k nadaljnji krepitvi ter organiziranju te ustavno določene oblike lastne zaščite naše socialistične samoupravne družbe. Sedaj se pravzaprav samo nadaljuje naša začetna in že sprejeta prizadevanja za krepitev družbene samozaščite — je v uvodnih besedah o tem na seji predsedstva CK ZKJ poudaril dr. Vladimir Bakarič — gre pravzaprav za uresničitev tistega, kar smo si kot družbeno samozaščito sploh zamislili. Sedanja stopnja našega družbenega razvoja nam narekuje, da še nadalje krepimo socialistične samoupravne družbene odnose ter da si zagotovimo učinkovito zaščito našega družbenega sistema na način, kot smo to zapisali v ustavi: na načelih družbene samozaščite.

Ob tem, je poudaril dr. Bakarič, se moramo obnašati bolj organizirano, biti moramo bolj ofenzivni do naših notranjih in zunanjih nasprotnikov. Ne smemo več dovoliti, da bi se nam pri zaščiti naše družbene ureditve nakopičili razni problemi, da bi se morali spet lotiti izrednega mobiliziranja Zveze komunistov, kot svojčas, ter delovnih ljudi in zavestnih občanov.

Pri organiziranju družbene samozaščite je izredno pomembna vsestranska obveščenosť vseh delovnih ljudi in občanov, ki so nosilci samozaščite v družbeni bazi. Ni „službe nad službami“ je ob tem poudaril dr. Bakarič, ko je govoril o delovanju raznih specializiranih služb in organov ter koordinacijskih teles, ki naj usmerjajo delovanje samozaščite v bazi — samozaščita je pravica in dolžnost slehernega člana naše socialistične samoupravne družbene skupnosti. Prek SZDL je treba začeti najširšo akcijo za seznanjanje vseh občanov in delovnih ljudi z aktualnim varnostnim položajem v njihovem okolju, treba jih je se-

znantizirati z idejnimi, političnimi in družbenimi temelji samozaščite ter z njihovimi pravicami in dolžnostmi na tem področju.

Predsedstvo CK ZKJ je tokrat posvetilo precejšnjo pozornost tudi uresničevanju začrtane kadrovske politike pri nas. V referatu o tem je na seji predsedstva Ali Šukrija poudaril, da se morajo komunisti odločno zavzemati za takšna merila, ki bodo vsebovala politično in akcijsko privrženost socialističnemu samoupravljanju. Gre torej za merila, ki bodo upoštevala pri kadrovskih rešitvah

resnični prispevek kandidatov za krepitev enakopravnosti narodov in narodnosti Jugoslaviji, za njeno neodvisnost in ozemeljsko celovitost, hkrati pa prispevek pri uresničevanju zastavljenih ustavnih ciljev glede naše družbene ureditve ter urejanja družbenih odnosov. Ta merila — je poudaril Šukrija — so glavno, ne pa članstvo v ZK samo po sebi.

To so torej merila, ki jih označujemo kot moralnopolitične kriterije pri izbiri kandidatov v izvajanju naše začrtane kadrovske politike na vseh ravneh, ko gre za izbiro ljudi za posamezne družbene funkcije. Zato je treba odločno odpraviti sektaška tolmačenja in izvajanja takšnih stališč.

Izvršni komite predsedstva CK ZK Slovenije je prejšnji teden obširneje razpravljalo o uresničevanju kongresnih sklepov in ustavno začrtanih načel glede kulture. Poudarjeno je bilo, da smo si postavili vrsto nalog za uresničevanje samoupravne socialistične kulture ter da smo ustanovili kulturne skupnosti na vseh ravneh. Kultura se ne izraža več le v posebnih, specializiranih ustanovah, tudi ni več razširjeno mnenje, da je kultura nekaj posebnega v naših družbenih odnosih, marveč dobiva potrdilo načelo, da je to sestavni del življenja naših delovnih ljudi. Res pa lahko ob tem ugotovljamo, da naš delovni človek še ni povsod tvorno vključen v kulturno snovanje — pri čemer ne gre za to, da bi skušali iz vsakogar narediti „umetnika“, marveč za to, da delovni človek resnično odloča, zlasti v TOZD, tudi o tokovih našega kulturnega življenja.

Republiški izvršni svet je konec prejšnjega tedna obravnaval analizo gospodarskih gibanj v republiki ter uresničevanje za letošnje sprejetih ciljev razvojne resolucije. Ugotovljeno je bilo, da se gospodarska aktivnost v republiki postopoma zmanjšuje (na kar opozarjajo mnogi zaskrbljujoči podatki), saj je bila — kot vse kaže — doslej zasnovana na preobilnih investicijah in visoki rasti zalog, ne pa na zaželenem povečanju izvoza ter izboljšanju produktivnosti dela. Izvršni svet je ugotovil, da sedanji gospodarski položaj terja nujne ukrepe na vseh ravneh — družbena akcija za stabilizacijo, ki teče v okviru SZDL, pa mora nujno aktivirati prav vse delavce v združenem delu in slehernega občana.

Izvršni svet bo republiški skupščini predlagal vrsto potrebnih ukrepov spričo sedanjega gospodarskega položaja — pričakovati je, da bo del tega predlagan že prihodnji teden, ko bo tudi skupščina obravnavala tekoča gospodarska gibanja.

Delavsko pokojninsko zavarovanje pa ne ustreza ostarelim kmetom, če niso bili že prej zavarovani kot delavci. Pri takih pokojninah se ne upoštevajo le leta starosti kot pri kmečkih, ampak tudi delovna leta, ko so bili pokojninsko zavarovani. Manj delovnih let bodo imeli, nižja bo pokojnina, četudi bodo že stari.

V drugih republikah, kjer še nimajo starostnega zavarovanja kmetov, razpravljajo o sestavljenih rešitvah. V Vojvodini predvidevajo, da bi ob določeni starosti prejemali vsi kmetje brez naslednikov, ki bi izročili posestvo kmetijski organizaciji ali občinskemu skladu, še določen dodatek po velikosti posestva, da bi njihova pokojnina lahko narasla do 2000 din mesečno. Menijo, da bi tako rešili dve vprašanji hkrati: ostarelim kmetom bi zagotovili dovolj sredstev za življenje, njihova zemlja pa bi bila vključena v obdelavo.

Kako bo pri nas, se še ne ve. Predvideva se, da bi kmečko in delavsko pokojninsko zavarovanje tesneje povežali ali celo združili. Gotovo bi bilo koristno, če bi s tem povežali tudi obdelovanje neobdelanih posestev. JOŽE PETEK

tedenski zunanjepolitični pregled

Dogodek je seveda strogo gledano znanstveno-tehnični, toda v ozadju in smotrih je toliko političnih elementov, da je o njem ne samo mogoče, marveč celo potrebno govoriti na prostoru, ki je sicer namenjen zunanjepolitičnim dogodkom.

Najprej nekaj okvirnih tehničnih podatkov: po vzletu sovjetske vesoljske ladje Sojuz z vesoljskega središča v Bajkonuru, bosta dva sovjetska kozmonavta okroglih sedem ur prebila v vesolju sama, potem pa se jima bodo pridružili še trije Američani, ki bodo poleteli z vesoljskega središča Kennedy na Floridi.

Po vrsti zapletenih manevrov se bosta vesoljski ladji združili, posadki pa si bosta izmenjali obiske in darila ter drug drugega pogostili z večerjo iz plastičnih vrečk.

Nato se bodo Sovjeti spustili na Zemljo, nekaj kasneje pa tudi Američani. Oboji bodo seveda vmes opravili še vrsto znanstvenih poskusov in meritev.

To bi bilo vse, kar zadeva tehnično plat podviga. Politična ima daleč večje razsežnosti in tudi pomen.

To je namreč prvič, da si bodo predstavniki obeh veselil segli v roke tudi v vesolju in v tem ni samo simbolika, marveč tudi potrditev želje, da bi poslej boljše sodelovali ne samo na tleh, marveč tudi nad našimi glavami.

Kajpak je tudi praktična plat — zopet bi jo bilo mogoče imenovati tehnično — ki govori o tem, da predstavlja sedanji skupni sovjetsko-ameriški polet pripravo na nadaljnja bodoča skupna potovanja v vesolje in tudi predpripravo za morebitno priključitev še koga v doslej ozko rezerviran vesoljski klub.

O tem je seveda mogoče govoriti tudi s političnih vidikov in tako gledano se ni mogoče izogniti ugotovitvi, da se tudi v vesolju trenutno nadaljuje monopol dveh velikih, ki ga že dolgo tako zelo občutimo tudi na Zemlji. Vesolje je resda na papirju last vseh, toda v resnici je rezervirano samo za dva velika — in tega ne more spremeniti niti poplava prijaznih in vzpodbudnih besed iz Moskve in Washingtona.

HELSINKI 30. JULIJA

Po dolgih zapletih in nepričakovanih težavah, ki jih je posredno povzročila Malta z nekim dodatnim predlogom, so se v pripravljalnem komiteju za sklicanje evropske konference o varnosti in sodelovanju vendarle odločili, da bo ta doslej najbolj ugleden zbor evropskih državnikov 30. julija v Helsinkih.

Finci so resda sprva negodovali, da jim ostaja tako malo

časa za priprave (samo zavarovanje in osebna varnost toliko nega številca državljanov bo terjala izjemne napore), toda ko neje so razumeli, da drugače preprosto ne gre. Tako je ma

goče pričakovati, da bo konference vsaj kar zadeva organizacijsko plat, minila brez zastoparstva. Nekoliko drugače je v trenutku še vedno z vsebinskega delom: tu namreč kljub izredno podrobnim razpravam vendar še niso dosegli soglasij o vsem, pa bodo morali zato nekateri vprašanja obdelati in rešiti dobesedno v zadnjem trenutku. To velja za, denimo, vnaprejšnje obveščanje o manevrih in še nekaterih drugih rečeh.

Evropska konferenca o varnosti in sodelovanju naj bi dala osnove za bodoče odnose med državami stare celine, Kanadom in Združenimi državami Amerike. Poleg splošnih načel, razdeljenih v deset skupin, so tudi mnoge podrobnosti, ki jih načela konkretizirajo.

Vse skupaj naj bi zagotovili Evropi varnost ter omogočili dobro sodelovanje — oboje naj bi utrdilo in uveljavilo miš

ANGOLA V PLAMENIH

Angola gori v plamenih boj, ki so deželo skoraj povsem potegnili v vrtnice državljanske vojne. Spopadajo se pripadniki dveh osvobodilnih gibanj: marksističnega MPLA in protimarksističnega FNLA (če se omejeje zgolj na ideološke razlike v pogledih) in boji so do slej samo letos terjali že več kot 3000 mrtvih ter nekaj deset tisoč ranjenih.

To se dogaja kljub pred tedni sklenjenemu sporazumu med tema dvema gibanjima (in tudi tretjim, UNITA) v Keniji

TELEGRAMI

TOKIO — Predstavniki japonske ekstremne levičarske organizacije „Cukakuha“ so priznali, da so njeni pripadniki vrgli zažigalne bombe na prostore japonske agencije za obrambo v Tokiu, na stavbe ameriškega letalskega oporišča v Jokohami na hangerje tokijskega mednarodnega letališča in pred vhod v poslovno stavbo naftne družbe Micubai. Te akcije so protest zaradi navzočnosti ameriških vojaških sil na japonskem otoku Okinawi.

Gospodarski čudež na majavih nogah

Današnje stanje novomeškega gospodarstva je precej prispevalo k nestabilnosti slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva - Do spet trdnih tal vodi nekaj let hudih naporov

Tudi novomeška občina, ki je še do nedavnega slovela po dokaj trdni gospodarski rasti, ima danes precejšen delež pri nestabilnosti slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva, je bilo rečeno na eni izmed sej, ki so bile minuli teden posvečene uresničevanju resolucije o osnovah skupne politike ekonomskega in socialnega razvoja Jugoslavije v letu 1975.

Cepprav kažejo podatki na temelju obračunov novomeškega gospodarstva do letošnjega marca kar za 85 odstotkov večji celotni dohodek kot v istem obdobju lani, je treba žal povedati, da so k temu največ pripomogle višje cene. Ko govorimo o ekonomičnosti poslovanja, je treba tudi reči, da je bilo v prvem trimesečju lani na 100 din porabljenih sredstev ustvarjenih več kot 134 din celotnega dohodka, letos pa le 124, kar je skoraj za 8 odstotkov manj. V istem obdobju se je ekonomičnost poslovanja v SR Sloveniji zmanjšala le za 1,1 odstotka.

Tudi dinamika pomembnejših naložb novomeškega gospodarstva kaže na zmanjšanje njegove plačilne sposobnosti. Denarna sredstva, med njimi tudi sredstva na žiro računih, ne dosegajo konec letošnjega marca niti ravni pred enim letom. Zanimivo je tudi, da je imel SGP Pionir konec marca na žiro računu kar 42 odstotkov vseh sredstev v občini, vsi drugi, med njimi so tudi tako imenovani veliki novomeškega gospodarstva, pa preostanek.

Razen tega so konec marca dosegle vrednosti skupnih zalog skorajda eno milijardo in 600 milijonov dinarjev, kar pomeni, da so se v enem letu povečale za 62 odstotkov. Dobri dve tretjini zalog gresta na rovaš industrije, po vrednosti (ne

pa po odstotkih) prednjačijo IMV, Krka, Novoles, Novoteks, Labod in Rog, medtem ko za štiri TOZD Iskre ni podatkov.

Danes je v novomeški občini že 16 gospodarskih organizacij, ki imajo blokirane žiro račune. Pretežen del blokacij odpade na IMV in Novoteks.

Po drugi strani pa je treba povedati, da z investicijami, ki so letos napovedane v novomeško gospodarstvo - njihova vrednost je bila konec marca 158 milijonov dinarjev - zaradi zakonskih določil ne bo posebnih plačilnih problemov. Ne glede na to pa ostaja še vedno odprto vprašanje, kako so investicije izkoriščene, kakšen bo torej njihov učinek.

Poleg nezmožnosti zagotavljanja trajnih virov obratnih sredstev za pokrivanje zalog, ki je ena od boleznih novomeškega gospodarstva, je treba v vrsti neprijetnih dejstev omeniti tudi blagovno menjavo s tujino. Ker ni ustreznih podatkov na ravni občine - menda jih ni mogoče izdelati - je dovolj zanimivo že primerjanje vrednosti pokritja uvoza z izvozom. V letih 1971 in 1972 smo pokrivali izvoz za kanček več kot 100-odstotno, lani pa le še v višini 64 odstotkov. Predvsem zaradi izredno visokih cen naših proizvodov so se izvozne možnosti novomeškega go-

spodarstva v zadnjem času na splošno izredno poslabšale. Da se je izvoz novomeškega gospodarstva povečal v prvem polletju letos za 13 odstotkov - uvoza poročilo ne navaja - ima zasluge predvsem IMV.

V novomeški občini raste v zadnjih letih število zaposlenih po letni povprečni stopnji 7,6, kar je nad republiškim in zveznim povprečjem. V SR Sloveniji bo letos vsak drugi do tretji na novo zaposleni delavec doma iz druge republike. Ob nagli nasti zaposlovanja, predvsem ljudi z nižjo izobrazbo, se v Sloveniji poslabšuje tehnična opremljenost, kar kaže tudi podatek, da je Slovenija po deležu avtomatiziranih strojev na zadnjem mestu v Jugoslaviji. Navedene ugotovitve v marsičem veljajo tudi za novomeško občino, v kateri zelo zaostajata tudi produktivnost in reproduktivna sposobnost gospodarstva, ki naj bi bili temelj pospešene rasti.

Značilno za slovensko in novomeško gospodarstvo je tudi, da razen pri proizvajalcih industrijskih izdelkov, kjer je mogoče naraščanje cen deloma obrzdati z omejitvenimi ukrepi, pri nas ni čutili, da so cene osnovnih surovin na svetovnih trgih padle. Nasprotno: cene na domačem trgu naraščajo celo pri tistih proizvodih, ki jih ni mogoče prodati.

Vse omenjeno je samo del informacije o gospodarskih gibanjih v novomeški občini. Do 15. avgusta bodo v občini narejene poglobljene ocene dejanskega stanja, ki jim bo sledila akcija, v kateri ne bo smelo biti splošnega preplaha, prevladovati bosta morala treznost in izpolnjevanje nalog v skladu z možnostmi in odgovornostjo vsake OZD in TOZD. Neizpodbitno pa je tudi dejstvo, da terja ta naloga od vseh občanov novomeške občine več let naporov.

MARIJAN BAUER

JELOVICA: dvojni jubilej

1100-članski kolektiv lesne industrije JELOVICA iz Škofje Loke slavi letos dvojni jubilej: 70-letnico ustanovitve prvega industrijskega lesnega obrata v Škofji Loki in 20-letnico razvoja kombinata JELOVICA. Kolektiv je poznan po vsej domovini in v inozemstvu po stavbnem pohištvi in v zadnjem času tudi po montažnih objektih. Življenje in delo v Jelovici se odvijata danes v 3 TOZD in skupnih službah. Ko-

lektiv nenehno skrbi za modernizacijo proizvodnje, za kvaliteto izdelkov, za širjenje lastne trgovske mreže, predvsem pa za krepitev samoupravnih odnosov in prav na slednjem področju bodo po besedah glavnega direktorja Tineta Koklja, diplomirane ekonomista in politologa, storili vse, da bodo pobude za nadaljnje delo prihajale poslej od neposrednih proizvajalcev.

Novinarji, ki so se zbrali na konferenci, so se imeli priložnost seznaniti še z nastajajočim kmečkim turizmom na pobočju Starega vrha, kjer je že precej kmečkih penzionov in eden od teh je pri „Podmlačanu“. Lastnik Matevž Debeljak je pripravil pogostitev, kjer ni manjkalo značilne zasnove in drugih domačih specialitet.

M. V.

Proizvodnja stavbnega pohištva je v Jelovici povsem modernizirana

Gasilska godba iz Kapel pri Brežicah bo v nedeljo, 20. julija, slavila tridesetletnico osvoboditve in 125. obletnico obstoja. V godbi igra 29 navdušenih amaterjev, kmetov in delavcev, ki skrbijo tudi za vzgojo podmladka. Ob jubileju gojijo vsi skupaj veliko željo po tem, da bi vendarle dobili neke svoj prostor za vaje. Upi so jim doslej že večkrat splavali po vodi in tako so vadili v tesnih domovih svojih članov, kar dvajset let pa so se shajali v hiši kapelnika Jožeta Staniča v Župelevcu. Kapelski godbeniki nikomur ne odrečejo sodelovanja in se radi odzovejo vabilu na prireditve v občini in drugod. (Foto: Jožica Teppey)

»Dolenjski list«

Jedrsko elektrarno ni - atomska bomba

66 vprašanj in odgovorov, ki pojasnujejo vse

V ostalem pa učinek življenjske dobe proizvodov cepitve daleč precenjujejo. Otok Bikini na primer, ki je bil nekoč v središču jedrske eksplozije, je bil po 12 letih zopet primeren za bivanje. Tudi mesti Hirošima in Nagasaki sta že davno obnovljeni in kažeta dandanes normalne življenjske pogoje.

To seveda ni nikakršno olepševanje eksplozije atomskih bomb in se tudi ne taji, da prebivalci teh mest še dandanes trpe in bodo tudi še v bodoče trpeli za posledicami takratnih groznih dogodkov.

Toda jedrska elektrarna ni nikaka atomska bomba.

22. vprašanje: Ali je načelno tehnično možno opustiti jedrske elektrarne, ki niso več uporabne?

Odgovor: Jedrske elektrarne moremo podobno kot tudi druge termoelektarne prezidati ali podreti. Prav tako, kot je možen odvoz obsevanih gorivnih elementov in radioaktivnih odpadnih produktov, je možno po opustitvi jedrske elektrarne odstraniti vse aktivirane dele ali dele, ki se težko dekontaminirajo. Ob upoštevanju veljavnih transportnih in nakladalnih pravil jih je možno prepeljati od elektrarne v za to predvidena centralna odlagališča.

Na samem mestu ne ostane potem - v nasprotju z mnogimi opuščeni kemijskimi napra-

vami - nobena nevarna ostalina. Ni torej nobenega razloga, da ne bi mogli porabiti ozemlja, na katerem je bila opuščena jedrska elektrarna, tudi za naselitev.

IV. ODDAJA TOPLOTE REKAM

23. vprašanje: Ali bo zaradi segrevanja rek zmanjšana njihova samočistilna moč in porušeno biološko ravnotežje?

Odgovor: Povzročena otoplitev rečne vode zaradi jedrske elektrarne, na primer na Labi ali Dolnji Vezeri (ZRN!), je majhna, da se jo da zaradi velike količine vode komaj izmeriti. K biološkemu onečiščenju jedrske elektrarne tako nič ne prispeva. Nasprotno, hladilna voda se pred uporabo celo mehansko čisti.

Z obratovanjem jedrskih elektrarn, hlajenih z rečno vodo, se povprečna temperatura reke bolj ali manj zviša glede na njihov pretok. Reki oddana toplota pa ni specifična posebnost jedrskih elektrarn ali drugih jedrskih naprav. Tudi druge termoelektarne povzročajo prav tako gretje rek, če uporabljajo rečno vodo za hlajenje.

Ker je toplotni izkoristek (v Nemčiji!) najbolj pogostih jedrskih elektrarn nekaj manjši kot v drugih termoelektarnah, je tudi dovod toplote ob sicer enaki instalirani moči pri jedrskih elektrarnah nekoliko večji.

Odpadna toplota, ki se odvaja s hladilno vodo, znaša povprečno:

za običajne elektrarne	1000 kcal/kWh
za jedrske elektrarne z lahkovodnim reaktorjem	1600 kcal/kWh
za jedrske elektrarne na plinsko hlajeni ali hitri plodni reaktor	1000 kcal/kWh
za jedrske elektrarne s plinskimi turbinami	800 kcal/kWh

Sposobnost rek, da se same čistijo, je osnovana na bakterijski razkrojitvi umazanije. Pri tem se porabi v vodi raztopljeni kisik. Zaradi tega nastajajo težave pri razkrajanju, kadar je vsebina kisika majhna, onečiščenje pa veliko. Ker sovpada čas pomanjkanja kisika večinoma s časom relativno nizke vode v reki, narašča stopnja umazanosti pri enakem dotoku industrijskih ter javnih odplak.

Z dovajanjem toplote v reke bo razkrajanje umazanije celo pospešeno. Pri tem se nujno stopnjuje tudi poraba kisika. Ker so dandanes na splošno reke zelo obremenjene, je njihova vsebnost kisika zelo majhna. Z obsežnimi meritvami je dokazano, da vsebnost kisika znatno naraste pri vračanju hladilne vode iz elektrarn. Povemo pa, da teh težav z vsebnostjo kisika ne bi bilo, če ne bi dotekala umazanija iz gospodinjstev, industrije ter obrti.

Če pri dovajanju toplote ne prekoračimo določenih mejnih vrednosti, biološko ravnotežje ne bo prizadeto. Najvišje rečne temperature, ki so jih doslej dopuščale nemške oblasti, še v nobenem primeru niso privedle do kakršnihkoli motenj v biološkem ravnotežju. Težave so se pojavile le tedaj, kadar so se pri majhni vsebnosti kisika v rekah pojavili strupi ali prevelika koncentracija umazanije.

24. vprašanje: Ali obstajajo za naše (nemške) reke načrte toplotne obremenitve?

Odgovor: Prav tako, kot izdelujemo za naše (nemške!) reke načrte za radioaktivno obremenitev, razvijamo tudi tako imenovane načrte toplotne obremenitve. Po teh načrtih smejo posamezne države ali

LICITACIJA!

UPRAVA JAVNE VARNOSTI
NOVO MESTO

razpisuje JAVNO LICITACIJO za prodajo rabljenih osebnih avtomobilov:

1. DVEH OSEBNIH VOZIL ZASTAVA 750
2. ŠTIRIH OSEBNIH VOZIL ZASTAVA 1300
3. ENEGA OSEBNEGA VOZILA AUSTIN 1500
4. ENEGA OSEBNEGA VOZILA AUSTIN 1300
5. DVEH OSEBNIH VOZIL AUSTIN MINI 1000

Licitacija bo v soboto, 19. julija 1975, ob 8. uri na sedežu UJV, Novo mesto, Jerebova ulica 1. Interesenti morajo pred začetkom licitacije položiti 10-odstotno varščino od izklicne cene.

LICITACIJA!

AVTO-MOTO DRUŠTVO KRŠKO PRODA OSEBNI AVTOMOBIL ZASTAVA 750. LICITACIJA BO DNE 22. 7. 1975 NA STADIONU V KRŠKEM!

- POSEBNE IZDAJE ZA VSAKOGAR NEKAJ - ČEZ CELO POLETJE:
- ANTENA - TURISTIČNI KAŽIPOTI, obvezno poletno branje!
- ANTENA - LJUBEZENSKE ZGODBE, ki jih piše življenje!
- PAVLIHA - SUPERPIP, 64 strani križank, ugank in zabave!
- ANTENA - MORJE SMEHA, zbirka kratkih šal!
- PAVLIHA in ANTENA skrbita za razvedrilo tudi v vročih dneh!

PROSTO DELOVNO MESTO!

Komisija za volitve in imenovanja
Občinske skupščine Brežice

razpisuje delovno mesto
RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE V DOBOVI

Kandidati morajo izpolnjevati z zakonom o osnovnem šolstvu predpisane pogoje in imeti take moralno-politične kvalitete, ki so porok, da bodo zasledovani socialistični učno-vzgojni smotri. Prijave z življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev, kakor tudi dokaze o izpolnjevanju zahtevanih pogojev, naj kandidati pošljejo komisiji za volitve in imenovanja v roku 15 dni.

To stran ste napisali sami!

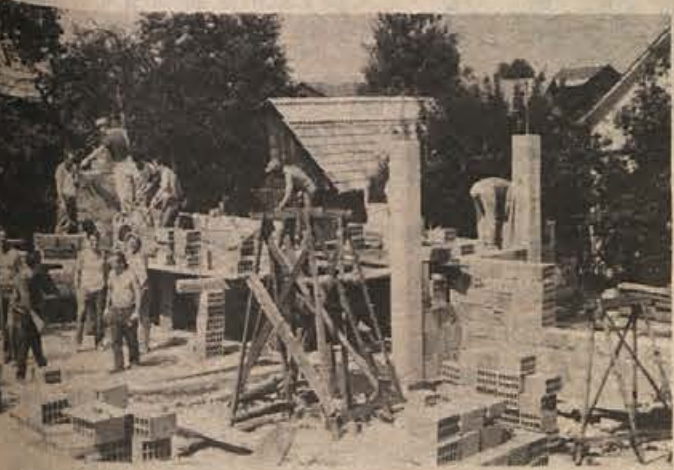
Nov gasilski dom v Šmihelu

PGD Šmihel je bilo ustanovljeno 1929. Po kapitulaciji stare Jugoslavije je bilo razpuščeno. Po osvoboditvi so vaščani popravili orodjarno. Še in sestanke so gasilci imeli v letni dvorani stavbe, kjer je danes

Posebna šola, 1954 pa so to dvorano prezidali v učilnico. Ker je bil stari gasilski dom dotrajan, so 1972 sklenili, da bodo zgradili novega. Predsednik društva Tone Lavrič je vodil gradbena dela. Denar so do-

bili tudi tako, da so hlode, ki so jih podarili vaščani, razžagali in deske prodajali graditeljem hiš. Stari gasilski dom so podrli in izkopali globlje temelje. S prostovoljnimi delom so opravili nad 4200 ur, pri čemer so se zelo izkazali Šmihelčani in Regečani, zlasti regerski mladinski aktiv. Omeniti je treba požrtvovalna Hermana Koprivnika, ki je opravil 500 prostovoljnih ur, in 70-letnega Alojza Koprivnika (450 ur), ki je bil 19 let tudi društveni blagajnik. Pomoč gasilcev in vaščanov je znatno pocenila gradnjo doma, za četrtino stroškov pa so nabrali s prostovoljnimi prispevki. Z materialom in denarjem so pomagale tudi delovne organizacije in zasebniki. Tako so šmihelski gasilci letos dobili nov gasilski dom, ponos kraja. Poleg orodjarne je v domu še sejna dvorana, kletni prostori, stanovanje, 8 metrov visok stolp za sušenje cevi. Dom so začeli uporabljati že marca letos, ta mesec bodo uredili še okolico in dovozno Ulico Milke Šobar; 27. julija bo svečana otvoritev, ki se je bodo udeležili tudi gostje iz Novega mesta, Ljubljane in 28 sosednjih gasilskih društev. Ta dan bo 3. dolejski gasilski rally, katerega cilj bo v Šmihelu, kjer bodo gasilsko slavje in skupne vaje.

FILIP RIHAR

Gasilski dom v Šmihelu so v glavnem zgradili s prostovoljnimi delom in denarnimi prispevki.

PROSTO DELOVNO MESTO!

KONFEKCIJA ROG,
Novo mesto, Dalmatinova 1
objavlja prosto delovno mesto

PERSONALNEGA REFERENTA

Pogoji: končana srednja šola z dveletno prakso na podobnem delovnem mestu.
Pismene vloge dostavite ali se osebno zglasite na upravi v Novem mestu, Dalmatinova 1, najkasneje v 10 dneh po objavi.
Prijavljeni kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh.

PROSTO DELOVNO MESTO!

„OZK“ –
Obrtno nabavna prodajna zadruga Krško

razpisuje delovno mesto

RACUNOVODJE

Pogoji za sprejem:
– visoka ali višja šolska izobrazba in 5 let prakse ali
– srednja šolska izobrazba in 8 let prakse v finančni službi.
Prošnje pošljite razpisni komisiji v 15 dneh po objavi tega razpisa.

ŠTIPENDIJE

DOM POČITKA IMPOLJCA,
SEVNICA

razpisuje za šolsko leto 1975/76 naslednje štipendije:

- NA VIŠJI ŠOLI ZA SOCIALNE DELAVCE 1 štipendijo
- NA VIŠJI ŠOLI ZA ZDRAVSTVENE DELAVCE 1 štipendijo
- NA SREDNJI ŠOLI ZA ZDRAVSTVENE DELAVCE 1 štipendijo

Kandidati za štipendije naj vložijo prošnje na obrazcu 1,65 (DZS) in zadnje šolsko spričevalo v 15 dneh po objavi v časopisu na naslov: Dom počitka Impoljca, Sevnica.

PROSTA DELOVNA MESTA

OSNOVNA ŠOLA BRATOV RIBARJEV
BREŽICE

razpisuje s 1. 9. 1975 naslednji prosti delovni mesti:

- 1 delovno mesto administrativnega delavca in blagajnika za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Pogoj: končana srednja ekonomska ali srednja administrativna šola; kandidat mora dobro obvladati slovenski jezik, strojepisje in vodenje blagajniških poslov.
- 1 delovno mesto KV kuharice za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Pogoj: končana gostinska šola, veselje in sposobnost za pripravljavanje malic in kosil v šolski kuhinji.

Za obe delovni mesti velja poskusna doba 2 meseca. Prijavo s potrebnimi dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v roku 15 dni po objavi razpisa.

Alojz Mavsar

Na večer pred dnevom borca, 4. julijem, smo se na leskovškem pokopališču poslovili od sovaščana, borca in komandanta bataljona Alojza Mavsarja. Vedeli smo, da je bolan in da so mu težke rane, ki jih je dobil med NOB, pustile trajne posledice. Komaj 54 let mu je bilo, ko je moral za vedno oditi od svojih dragih in nas, prijateljev.

Pokojni Alojz se je rodil na Pristavi pri Leskovcu v občini Krško v družini malega kmetar Pridno je pomagal očetu, ki je bil spreten domači obrtnik. Prizaneseno mu ni bilo tudi delo dninarja in težača v bližnji ceglarni. Kot mnogo njegovih vrstnikov si je od rane mladosti služil kruh. Skromno, a srečno družinsko življenje je prekinila okupacija. Malo za vajo je tekla meja med italijanskimi in nemškimi fašisti. Mavsarjevi so pomagali mnogim, ki so bežali pred Nemci. Tudi sami so jeseni 1941 zbežali čez mejo na italijansko okupacijsko ozemlje, kajti Nemci so začeli izseljevati ljudi iz Spodnjega Posavja. Brez vsega so se zatekli v Orehovo pod Gorjance, kjer so jih sprejeli pod streho sorodniki.

Velik in stasit je Alojz že spomladaj 1942 postal partizan. Zaradi svoje hrabrosti je hitro napredoval in postal komandant bataljona. Večkrat je bil ranjen, nazadnje se je zdravil pri zaveznikih v Italiji in prišel domov kot težak invalid.

Alojz se ni nikoli ponašal s svojimi zaslugami, živel je skromno in tiho. Vsi, ki smo ga imeli radi, se ga bomo vedno spominjali, zlasti njegovi borci in vsa Bela krajina, saj je bil borec Belokranjskega odreda in 15. SNO brigade.

VASČANI PRISTAVE

VZRAVNAN IN NAPREDEN

16. julija je Alojz Mohar iz Segove vasi v krogu svoje družine, sovaščanov in soborcev praznoval 75-letnico. S tem številom bo zaključil obdobje svojega življenja, ki je bilo polno težkih, trpkih, a tudi svetlih in veselih trenutkov.

Rodil se je v Loškem potoku. Zemlja tam okoli je bila skopa in kmalu je moral trdo zagrabit za delo, da je veččlanska družina imela za vsakdanji kruh. Prva svetovna vojna mu je prinesla težke preizkušnje: proti koncu vojne je moral na fronto. Potem je nekaj časa še delal doma, ker je njegov oče ostal v ruskem ujetništvu, dokler si ni ustvaril lastne družine. Delo je bilo trdo in moral je oditi s trebuhom za boljšim kruhom v Francijo, od koder je družini pošiljal težko prislužene denarje.

V Franciji je dočkal drugo svetovno vojno in nemško okupacijo. Nekaj časa je moral delati za Nemce, vendar je kmalu pobegnil v domače kraje. Leto 1941 ga ni našlo nepripravljenega, saj je že v Franciji spoznal nemški nacizem. Tako je lahko pripomogel, da so mnogi spoznali pravo sovražnikovo barvo. Leta 1942 je okusil zloglasno italijansko taborišče Renceni. Leta 1943 se je vrnil iz internacije. Doma je pomagal pri rasti naše oblasti, 1944 pa se je vključil v Cankarjevo brigado in naslednje leto z njo slavno vstopoval v osvobojeno Ljubljano.

Po demobilizaciji se je vrnil domov in se spoprijel z zemljo in gozdom, deloval pa je tudi pri organizaciji ZB in kot sekretar ZK v vasi. Ob življenjskem jubileju mu vsi najskrebnije čestitamo in želimo, da bi še dolgo živel z nami pod Gotenškim Snežnikom.

MARJAN TRATAR – UČO

Arheološka zbirka v Belokranjskem muzeju privablja obiskovalce. (Foto: R. Bačer)

Muzej pred četrstoletnico

Belokranjski muzej bo do jubileja dokončno uredjen po zbirkah in oddelkih

Maja 1976 se bo dopolnilo četrto stoletje, kar so v Metliki ustanovili Belokranjski muzej. Ta jubilej želijo proslaviti kar se da dostojno, in čeprav še ni tik pred durmi, kot pravimo, je muzejska uprava že nekaj časa sredi priprav.

Kot pravi ravnatelj prof. Jože Dular, bi za jubilejne dni zlasti radi uredili muzejske prostore in zbirke tako, da bi dal pogled na to ustanovo zaokroženo celoto. V pripravi je sedem novih prostorov, tako da bo imel muzej poleg sedemnajst razstavnih prostorov za oddelke in njihove zbirke. Znano je, da mora muzej že po svojem poslanstvu zajeti vsa razdobja in vrste, zato ima tudi take oddelke in zbirke: arheološki, kulturno-zgodovinski, etnološki, etnografski in etnografski oddelki. V muzejski upravi so ureditvi bo dobil obiskovalec na krožni poti skozi muzej podoba vse Bele krajine.

Za strokovno postavitev zbirk so povabili k sodelovanju prof. Jožeta Mlinariča, Rudija Vogriča in druge znane strokovnjake. Ustrezne načrte že pripravljajo. Zbirke bodo v povsem novih vitrinah, zato se bodo stroški ureditve še povečali. Da ne bo dovolj denarja, se sploh najbolj bojijo, to pa lahko prestavi tudi proslavljanje jubileja na kasnejši čas. Resnica je, da od kulturne skupnosti ne more pričakovati kaj več, kot ji je leta v razmerah, ki so v zadnjem

času še posebno hude, sposobna dati. Tudi od same občine ne more računati na pomembnejši denarni delež, ker tudi ta nima denarja. Muzejska uprava se je odločila še za eno pot, in sicer bo za denarno povračilo v prostorih muzeja postavila stalno razstavo o dejavnosti in izdelkih belokranjskih delovnih organizacij in sploh belokranjskega gospodarstva. Računajo, da podjetja takega aranžmaja ne bodo zavrnila, saj konec koncev prispevki v mnogih primerih ne bi bili kaj več kot simbolični. Na drugi strani pa bi muzej le zbral potrebne vsote in ne le proslavil jubilej, ampak naposled uredil svoje zbirke in oddelke tako, kot je že dolgo v zamisli.

I. Z.

PETA DOLEJSKA SLIKARSKA KOLONIJA

Od 1. do 10. avgusta bo pod mentorstvom kolektiva tekstilne tovarne NOVOTEKS prirejena v Novem mestu peta dolejska slikarska kolonija. Delovni naslov letošnjega srečanja je „Novo mesto in njegovi prebivalci“, vodil pa ga bo kot vsa zadnja leta prof. Andrej Pavlovec, višji kustos in ravnatelj škojfeljskega muzeja. Med desetimi udeleženci bodo ponovno člani kolonije slikarji Branko Suhý, Evgon Sajovic, Boris Jesih, Ejub Begović in Janez Kovarčič, med novimi imeni pa so doslej že znani slikarji Coro Skodlar, Boris Vavpotič in Jože Centa.

Ime Grete Pečnik, gospodinjice iz Pirana, med slovenskimi likovnimi samorastniki pogosto omenjajo. Prav gotovo to tudi zasluži, saj je njen kvaliteten vzpon preselel v najboljše poznavalce tovrstnega slikarstva pri nas in v tujini. Na 8. taboru je dokazala, da je kos tudi takim likovnim ploskvam, kot je dno lesenega krožnika.

kultura in izobraževanje

Zbirčici na rob

Knjižica „Samorastniška beseda“, ki so jo Trebanjci izdali sredi nedavno končanih Dnevov kulture in umetnosti, nakazuje še eno možnost za objavljanje avtorjev pesniških in proznih izdelkov, ki se do zdaj iz tega ali onega razloga niso prebili do osrednjih slovenskih literarnih revij in do vidnejšega imena. Možnost pravimo zato, ker je „Samorastniška beseda“ zanimiv in prav gotovo vse pozornosti vreden poskus, kako predstaviti piščo iz ene same občine, kako jih „plasiirati“ med občinstvo, da bodo opaženi in spoznani za prav tako potrebne tvorce kulturnih vrednot kot, denimo, slikarji ali kiparji (naivci), gledališčniki, glasbeniki, pevci, folkloristi itd. Zdjaj, ko vemo, da je bila možnost izrabljena (z otvoritvijo 8. tabora likovnih samorastnikov), in imamo dokaz, da se je poskus v celoti posrečil (vsaj pri plasmaju knjižice), bi kazalo pripomniti, da bi v Trebnjem s to obliko uveljavljanja pesnikov in prozistov lahko nadaljevali, in brččas so prav Dnevi kulture in umetnosti tisti pravi čas, ko se to da.

„Samorastniška beseda“ bi hoteli na rob pripisati še tole. Zbirčica bi bila nedvomno boljša, ko bi izdajatelj imeli „pri roki“ več avtorjev, recimo, ko bi se bili odločili povabiti koga k sodelovanju, ki živi onkraj občinske meje. Vsebinska priručnica (če smemo upati, da bo „Samorastniška beseda“ še izšla) nas prepriča prav o tem. Sicer pa – kdo bi zameril odkritosti vseh teh toplo človeških, iz srca iztrganih stihov, kdo romantični ubranosti, kdo nad človekom zamišljeni izpovedi, ki je vtakna tudi v prozne sestavke! Ta misel naj bo, namesto kritike, avtorjem v spodbudo pri novih snovanjih, v novih trenutkih ustvarjalnih navdihov.

J. JUST

Ime Grete Pečnik, gospodinjice iz Pirana, med slovenskimi likovnimi samorastniki pogosto omenjajo. Prav gotovo to tudi zasluži, saj je njen kvaliteten vzpon preselel v najboljše poznavalce tovrstnega slikarstva pri nas in v tujini. Na 8. taboru je dokazala, da je kos tudi takim likovnim ploskvam, kot je dno lesenega krožnika.

DANES V ČRNOMLJU

Za danes so ponovno sklicani delegati črnomljske kulturne skupnosti. Razpravljali bodo o statutu, sprejeli družbeni dogovor o splošni in skupni porabi za letošnji program dejavnosti kulturne skupnosti za letošnje drugo polletje in denarni načrt. Računajo, da bo delegatov dovolj in da bodo sejo lahko izvedli. Seja, ki so jo sklicali pred enim mesecem, ni bila sklepna, zato imajo danes enak dnevni red.

Mali kulturni barometer

JESENI „MANDRAGOLA“? – Novomeški gledališki amaterji bodo jeseni brččas postavili na oder Machiavellijevo „Mandrangolo“. To komedijo znanega italijanskega pisca bo režiral Vladimir Bajc.

GLEDALIŠKI SEMINARJI – V minulih dneh je bilo v Sloveniji več gledaliških seminarjev: za lutkarje, režiserje mladinskih in pionirskih skupin, strokovne mentorje, nadalje režisersko-dramaturški seminar itd. Nekaterih seminarjev so se udeležili tudi Dolenjci.

POSLIKAN TEKSTIL – V kandijskem likovnem salonu „Boža“ je Novomeščanka Boža Podgraj razstavila poslikan tekstil. Razstava je bila odprta od 5. julija do večera.

ČRNSKI KVARTET V NOVMESTU – V okviru Dolenjskega polletja 75 je v ponedeljek gostoval v novomeškem Domu kulture ameriški ansambel Golden Gate quartet.

POMEMBEN DOGOVOR – V Ljubljani so nedavno podpisali družbeni dogovor o pomoči pri samorganiziranju in prirejanju kulturnih in drugih manifestacij za naše delavce na začasnem delu v tujini. Osnovni namen dogovora je, da bi v prihodnje preprečili neredovno odhajanje najrazličnejših skupin v tujino pod pretezo, da grejo na obisk k zdomcem.

Nesojeni tankist

„Z mladimi, njihovo zavzetostjo in resnostjo, s katero se lotevajo stvari, sem zelo zadovoljen,“ pravi Jože Udovič, upokojeni sekretar organov samoupravljanja v Novoteksu in sedaj honorarni uslužbenec v tej novomeški delovni organizaciji, kjer skrbi za organizacijo splošnega ljudskega odpora. Letos so v Novoteksu izvedli mobilizacijsko vajo za pripadnike civilne in narodne zaščite – teh je več kot 200 – in uspeh je bil zelo dober. „V eni uri in pol je bilo na mestu skoraj 80 odstotkov pripadnikov, čeprav so jih kurirji obvestili, ko so komaj prišli z dela domov.“

Pri organiziranju SLO si Udovič veliko pomaga z izkušnjami, ki si jih je nabral v partizanih. Izkušnja pa ima na pretek in je nosilec spomenice 1941, dobil je dve odlikovanji za hrabrost, odlikovan je bil z redom dela s srebrnim vencem, z redom zaslug za narod 2. stopnje, ima tudi frontno odlikovanje, kot so včasih rekli odlikovanju OF.

„Čeprav nismo vedeli za točni datum oborožene vstaje slovenskega naroda, smo napredna skupina mladincev, študentov in delavcev že poleti 1941 vedeli, da so v okolici Novega mesta manjše partizanske enote. Takoj smo začeli zbirati denar, orožje in razen material,“ pripoveduje Udovič. Sam se je na upor pripravjal že od kapitulacije stare Jugoslavije in je eden od organizatorjev upora na Dolenjskem. V Novem mestu je bil Udovič zelo koristen: kot ključavničarski pomočnik je bil tako rekoč izvedenec za popraviljanje starega partizanskega orožja v očetovi delavnici. Ko je januarja 1942 odšel v partizane, ga je Jože Slak-Silvo poslal nazaj domov, češ da je tam bolj koristen. Kljub temu pa je marca moral v gozdove, ker so ga Italijani imeli na spisku za aretacijo.

„Takrat smo na Frati ustanovili 3. četo 1. dolenjskega bataljona;

Jože Udovič: med vojno je bil trikrat ranjen in je 50-odstotni invalid.

komandir je bil Dušan Švara – Dule, komisar pa Jože Slak – Silvo,“ se spominja Udovič. V partizanih je bil borec, njegova glavna naloga pa je bila popraviljanje orožja. Sodeloval je v prvem napadu na Žužemberk in preživel italijansko hajko, v kateri je padlo pet njegovih prijateljev. Kasneje se je prijavil na tečaj za tankiste v Kordunu, vendar so ga zadržali v hrvaškem Glavnem štabu, ker je Vladimir Bakarič rekel, da tankista lahko izučijo v 14 dneh, puškarja pa ne. „Tam je bilo najhujše. Takrat sem spoznal lakoto: v dveh mesecih sem shujšal 22 kil; poleg tega je naše delavnice trikrat vrglo v zrak in sem imel res pravo srečo, da sem ostal živ...“ Na Hrvaškem je postal kandidat za člana partije, v katero je bil sprejet januarja 1944.

Konec vojne je Udovič dočkal v Starih žagah kot nadzornik vseh orožarskih delavnic, ki so spadale pod Glavni štab Slovenije. Tam je tudi skonstruiral partop, kot so rekli lahkemu partizanskemu topu. Po demobilizaciji je imel v Novem mestu cel kup funkcij, od tajnika občine do predsednika OF, tako da se je moral včasih na sestanku, ko so klicali predstavnike raznih organizacij, tudi po trikrat oglasiti.

A. B.

Le dva še živita

Valentin Hribar, eden od dveh še živečih nosilcev spomenice 1941 (drugi je Ciril Majcen iz Šentjanža) v sevniški občini, je v Sevnicah kljub sedmim križem še vedno znan po prizadevanem delu v številnih organizacijah in društvih. Skromen, kot je, nerad govori o svoji borbeni poti: „Toliko drugih je bilo – zakaj bi govoril jaz, ki imam to srečo, da sem še med živimi!“

Lani je dobil srebrno priznanje OF v sevniški občini in v obrazložitvi so zapisali, da se je izkazal z aktivističnim delom v rojstnem Podbočju pri Kostonjehovi.

Kot bi bilo včeraj, se spominja tudi dveh sestankov v hiši Albina Pisanskega: „Menili smo, da moramo kljub razslu osnovati oblast, in smo zato Nemčurjem predlagali našega človeka za župana. Ti Pisanskemu, ki je kandidiral, niso nasprotovali, nam pa je to lep čas koristilo. Pospisal je marsikatero domovnico, med drugim jo je izdal tudi pokojnemu narodnemu heroju Dušanu Kvedru – Tomažu. Marsikoga so rešile lakote živilske karte, ki jih je izdajala podboška občina...“

Mnogi aktivisti so pred okupatorji ali izdajalci morali med aktivne borce. Hribar je kot aktivist zdržal vso vojno! Pred izbruhom vojne je bil v Podbočju tajnik in knjigovodja posojilnice. Zaradi pomoči osvobodilnemu gibanju so ga novembra 1942 okupatorji aretirali in zaprli, vendar so ga morali po sodnem procesu v Ljubljani zaradi pomanjkanja dokazov izpustiti. Pozneje so ga še dvakrat zaprli, a to ga ni moglo odvrniti od njegove poti. Hribar je edini živeči od enajstih obveščevalcev s Kiškega polja.

Sodeloval je pri napadu na cerkljansko letališče, bil je zraven, ko so napadli bušeško šolo, poma-

Prvoborec Valentin Hribar je najstarejši član sevniškega šahovskega kluba. Med najdražjimi spomini skrbno varuje šah s figuricami, narejenimi iz kruha. Naredil jih je brat v italijanski internaciji v Castelfrancu in na tem šahu je menda igral tudi Miha Marinko.

gal je prenesti radijski oddajnik na Kozjansko...

O tem, kako se mu je kljub vsemu uspelo izogniti sovražniku, pove danes preprost recept: „O vseh sem vedno govoril le dobro. Pri zaslišanjih se nisem nikoli zmedel ali zagovoril in nikdar nisem vpletal drugih. Človek namreč nikoli ne ve, kaj bi lahko pred krvniki povedal kdo drug. Vedno sem odgovarjal kot iz puške in še danes se čudim, kako se mi je posrečilo tolikokrat in tako uspešno zlagati!“

Po dobrih treh desetletjih se Hribar odlično spominja 30. junija 1941, ko so v Podbočju ustanovili prvi odbor OF in za predsednika izvolili posestnika Franca Kerina. Kako se je obrnil čas! Pred 30 leti je pri zaslišanjih moral pozornost obračati nase in zamolčati imena tovarišev, danes pa v skromnosti najraje zamolči svoje ime in pripoveduje o drugih. Valentin pač ni eden izmed tistih, ki se radi trkajo na prsi.

ALFRED ŽELEZNIK

Vsi kot eden

Veliko fantov in deklet, ki so med obema vojnama hlapčevali, se potili v rudnikih, na poljih ali ob strojih, ki so redili brezvestno gospodstvo, je delalo v pričakovanju boljših dni. Eni so imeli stike s KP, druge pa so v neizprosni boj zoper izkoriščanje uvedli tisti, ki so poznali uspehe ruske socialistične revolucije. O slednjih je Bojanu Fabjanu iz Črnomlja, njegovim sestram in bratom pripovedoval oče, ki je bil v prvi vojni ruski ujetnik.

Ko se je začela najstrašnejša vojna, Bojan Fabjan ni ponišljal, na kateri strani je njegovo mesto. „S sovrstniki sem se odzval radijskim pozivom na oboroženo vstajo. Mimo KP in frontnega odbora smo zbirali razno opremo, orožje in strelivo ter se postavili po robu sovražnim tujcem. Rušili smo telegrafske drogeve, delali in trosili letake itd.“ Tako se dandanes spominja prvih dni vojne, ko so njihov odločni boj opazili komunisti, narkar je bila cela skupina sprejeta v SKOJ. Odtlej je bilo njihovo delo še bolj zagrizeno; nekateri so odšli

Bojan Fabjan je bil star 19 let, ko je prvič udaril po sovragu.

v partizane, drugi pa so ostali aktivisti. Med slednjimi je bil tudi Bojan Fabjan, ki je med lesom skrivoma prevažal hrano, orožje in zapupna sporočila.

„Sumiti so me začeli spomladi 1942 in maja sem se komaj izognil aretaciji in se priključil drugemu belokranjskemu bataljonu. Nato sem prostovoljno odšel v Tomščevo brigado in bil v bojih s plavogardisti pri Smolenji vasi ranjen.“ Po okrevanju se je vključil v Cankarjevo brigado. V njej je bil do napada na Novo mesto, kjer je bil spet ranjen v jurišu na sovražniško artilerijo. Zdravil se je pod Jagodnikom, v neki roški bolnišni-

ci in na Planini, iz ambulante 15. divizije pa je bil premeščen na terensko delo v Belo krajino, kjer je bil sekretar mestnega komiteja SKOJ in član rajonskega odbora.

„Osvoboditev sem dočakal v Črnomlju in takoj odšel v Kostanjevico, kjer sem bil sekretar rajonskega komiteja. Po volitvah v NOO sem šel v Žužemberk, po ukinitvi teh odborov pa sem se vrnil v Črnomelj.“ Od tedaj rodnega mesta ni več zapustil in se je docela predal izgradnji porušenih domačih krajev in utrjevanju ljudske oblasti. Družbenopolitično delo, ki ga je odgovorno opravljal vse do upokojitve, je dopolnil tudi z udarniškim delom. „Od leta 1948 do 1951 sem pomagal graditi cesto bratstva in enotnosti od Beograda do Zagreba. To so bila leta trdega dela, borbenost s pušk in mitraljezov je prešla na krampe in lopate. Za herojske dni revolucije pa lahko rečem, da so bili hudi in lepi. Posameznik je bil čisto prepleten s partizanskim življenjem; zavest, da se bori za tisto, po čemer je nekdanj samo hrepenel, ga je navdajala z močjo, da je prenašal lakoto, mraz, utrujenost, zaspanost, da je bil pogumen in požrtvovalen. Eden je bil za vse, vsi za enega. Zato smo znatgali.“

D. R.

«Italijanski» partizan

„Na enem izmed številnih ilegalnih sestankov smo se mladi dogovorili: danes ponoči se lotimo „napisne akcije“. Vsi bodite previdni, kajti na nas prežijo domači vohuni in italijanski vojaki...“

Za Staneta Nosana iz Goriče vasi pri Ribnici, ki je v prvem letu sovražnikovega napada na Jugoslavijo dopolnil 21 let, so bile podobne akcije „otroške igrice“. Ze več mesecev je bil namreč izkušen kurir 1. ribniške čete, ki si je srčno želel v četo, pa mu je tovariš Seško prav zaradi njegove spretnosti zabijal, da mora ostati na terenu. In tako je kurir Stane še kar naprej skrbel za povezavo, opremo čete, dokler...

„Bil je 19. november 1941,“ se spominja Nosan. „ko sem dobil novo, še bolj zahtevno nalogo. Poslej naj bi skrbel za zvezo med Kočevjem, Ribnico in Ljubljano. Novico sem zaupal nekemu tovarišu, ta pa je bil izdajalec. Dobili so me na vlaku, me odpeljali v Kočevje in v tem času doma naredili preiskavo. Če bi našli ves protifašistični material in orožje, bi verjetno končal kar v Kočevju. Tako pa so me vsega pretepenega odpeljali na zaslišanje še v Ljubljano in po 10

Stane Nosan: „Bil sem terenec, interniranec, italijanski partizan, borec 3. prekomorske brigade...“

dneh mučenja so me poslali v bolnico. Tam smo se s partizanom Frančkom Majcnom in še nekaterimi pacienti dogovorili za pobeg. Kar nam ni uspelo pravič, se je posrečilo Majcnu drugič. Naslednji naj bi pobegnili jaz. Toda zaradi podvojenih straž mi ni uspelo. Ko sem se za silo pozdravil, so me poslali v taborišče na italijanski otok Ustiko. Slovo od domovine je bilo težko, boleče, toda bolečino je prerušilo spoznanje, da moram v tako velikem času biti predvsem borec. To sta od mene zahtevala čas in trdna vera v boljšo prihodnost. In s prepričanjem, da se bom

kmalu vrnil med fante, v katerih se je iz dneva v dan krepila revolucionarna zavest in v katerih je rastele občutek vse večje predanosti velikemu osvobodilnemu boju in revoluciji, sem v ujetništvu, ki je bilo zastraženo tudi z moriem, koval načrt za pobeg. Toda preselili so nas v Renicci. Tam smo 16. septembra 1943 organizirali demonstracije, nekaj dni kasneje, ko so se Italijani zavedeli, da je njihov boj končan, pa smo pobegnili. Taborišče, v katerem je bilo 5000 ujetnikov, je bilo v petih minutah prazno...

Začela se je težka pot proti Jugoslaviji. Bilo nas je šest. Šest sestradanih nekdanjih internirancev, ki so se skrivali pred Nemci. Prenočevali smo kar na golih tleh v opuščeni in porušeni hišah. Zajtrk smo si izkopavali na zapuščenih vrtovih. Krompir, ki je ostal v zemlji še od prejšnjega leta, je bil pravi posladek. Kmalu smo se spoznali z italijanskimi komunisti. Za osem mesecev smo ostali v Arcevi in se bojevali pri italijanskih partizanih. Šele oktobra 1944 sem stopil na osvobodeno jugoslovansko ozemlje – na Vis. Dodelili so me 3. prekomorski brigadi in z njo sem se bojeval za otoke, za Split, Mostar, Liko in Tržič.

J. PEZELJ

Tisoč nevarnosti

Nosilec partizanske spomenice 41 Albin Butara iz Cerkelj ob Krki je doma iz hiše, ki je dala štiri brate borce: dva sta dočakala svobodo, dva pa sta za vedno ostala v gozdovih. Ko so Nemci napadli Jugoslavijo, se je Albin učil za ključavničarja v Ljubljani. Stanoval je v vaješkem domu, kjer je bil s skupino drugih fantov že dlje časa večanjen v sindikalno organizacijo. Bil je med tistimi petnajstimi vajenci, ki so sklenili, da se bodo sovražniku postavili po robu.

Sedli so na vlak in se odpeljali proti Novemu mestu in nadaljevali vožnjo do Karlovca in Zagreba.

V Zagrebu so že srečevali ustaše in njihove straže jih niso spustile čez savski most. Najbrž so sumile, da so prostovoljci. Peščali so naprej ob Savi in Sotli. Končno so nekje pri Bizeljskem naleteli na čoln in se z njim po trije prepeljali na slovensko stran. Na poti proti Brežicam so jih trije oboroženi ustaši hoteli poslati nazaj, vendar se jim je le posrečilo nadaljevati pot. Pripravljeni so bili celo na spopad z njimi, čeprav niso imeli orožja. Končno so prispeli v Cerklje.

Albin Butara: „Lahko bi napisal debelo knjigo...“

„Kaj pa sploh mislite?“ so jim rekli domačini. „Otroci se vendarle ne morete boriti z oboroženimi Nemci!“ Albin je prispal doma eno samo noč in se vrnil v Ljubljano. Tam se je povezal z OF in postal član grupe VOS, ki so tedaj delale v trojkah, za večje akcije pa so se združevale. Eno takih akcij mi je opisal mimogrede:

„Pri mojstru sem vsak dan delal do šestih zvečer. Ob petih so mi povedali, da moram biti čez eno uro v Prazakovi ulici. Tam sem zvedel za razpoznavne znake naših in dobil naročilo, naj se javim pri

Drami. Ob srečanju smo se takoj spoznali vsi, ki smo držali v rokah po eno rokavico, drugo pa smo imeli oblečeno. Vsak je imel na suknjiču pripete po tri bučike. S fanti so bila tudi dekleta. Ti pari so potem z zaljubljenimi prizori zamotili stražarje pred italijansko vojaško kasarno ob Ljubljani, da smo drugi lahko smuknili v sosednjo zgradbo k financarjem. Kot ključavničar sem dobil ukaz, naj nasilno odpre vrata. Na srečo nam ni bilo treba vdreti, ker je eden od financarjev še delal. Z vajencem sva vstopila v pisarno in mu takoj zagrozila s pištolo. Od strahu je onemel. Zastrazili smo ga in med tem so drugi odprli omaro z orožjem in municijo. V vreče so naložili 47 pušk, 6 pištol, 1 zabojo min in precej municije. Spodaj je čakal poltovorni avto in vse skupaj odpeljal na varno. Stražar pred kasarno naše akcije sploh ni opazil. Vse skupaj se je odigralo v dobrih desetih minutah.

Albin Butara bi o akcijah VOS in poznejših partizanskih doživetjih lahko napisal debelo knjigo. Bil je štirikrat ranjen, dvakrat pa bi bil v hiši skoraj zgorel. S tovariši iz bojev rad obuja spomine. Pogosto ga obiskujejo v njegovem vinogradu, kjer si gradi prikupno zidnico.

JOŽICA TEPPEY

Kjer prvič zaveka človek

Če si zdrav, se ukvarjaš samo s službenimi in zasebnimi skrbmi, niti ne pomisliš na bolnišnico. Greš neprizadeto mimo. Morda le ob opravi na pošti ali sprehodu za Loko za hip pomisliš: „Glej no, tamle čez se nekatere borijo za zdravje.“ Ali pa ti misel za trenutek ob-

stane pri možnosti, da je ravnokar privekal na svet otroček.

Malo vemo o ljudeh, ki se z bolnicami ukvarjajo. Zanje ni nedelj ne prostih praznikov.

Tudi ne vemo, kako se razmere v porodnišnici spreminjajo.

Da imajo v zadnjem času nekaj najmodernejših aparatov, da je premalo zaposlenih in da je rojstev veliko več kot splavov, je med drugimi v pogovoru povedal primarij Ljubo Kretič, predstojnik ginekološko-porodniškega oddelka novomeške bolnišnice.

Pravkar sta negovalki malčke pripeljali od mamic, ki so jih nahranile. Naporno in odgovorno je delo v porodnišnici. Previti 50 takih „štručk“ ni kar tako!

Zanima nas, kakšno je bilo v novomeški porodnišnici število rojstev in splavov v minulem letu in kakšno je v primerjavi s preteklimi leti.

Četudi se žene v glavnem že dobro zavedajo svojih pravic in je načrtovanje družine vedno bolj očitno, imamo še zmeraj mnogo več rojstev kot pa splavov. V letu 1974 smo imeli 1779 porodov in 505 splavov, leta 1973 je rodilo 1820 žena, 524 jih je prekinilo nosečnost; v letu 1972 pa smo imeli 1755 porodov in 550 splavov. Podatki kažejo, da v zadnjih treh letih ne gre za bistvene spremembe na tem področju.

Nova zakonodaja, ki bo omogočala ženam prekiniti nezazeleno nosečnost, je pomembna tudi s stališča ohranitve ženiniga dostojanstva, kajti postopek za odobritev splava bo bolj human. Strokovnjaki računajo, da bo to močno vplivalo na zmanjšanje števila kriminalnih splavov. Je na Dolenjskem zdaj še dosti takih primerov?

„Naše področje je znano po tem, da tako imenovanih kriminalnih-mazaških splavov že nekaj let ni več. Sicer pa lahko odkrijemo take primere le tedaj, če žena po mazaškem splavu dobi komplikacije in se potem zateče v bolnišnico po

pomoč. Lani v vsem letu ni bilo niti enega takega primera, pa tudi v nekaj prejšnjih letih jih niti ne pomnim.“

Ob poplavi seksološkega čtiva, ki se ponuja mladim, vlada splošno mnenje, da je spolno življenje mladine precej bolj sproščeno kot nekoč. Kakšne izkušnje imate pri vas z mladoletnimi nosečnicami in kaj menite o odgovornosti pri spolnem življenju mladih?

„Pri nas spolna vzgoja nasploh ni zadovoljiva. So pa izjeme, ki bi jih rad navedel za primer. Šolniki iz Centra za gostinstvo v Novem mestu že več let organizirajo predavanja za dijake, letos pa je tudi novomeška gimnazija poskrbela za dijake 4. letnikov in njihovo spolno vzgojo. Predavajo ginekologi, ki dijakom tudi odgovarjajo na vprašanja. Težko bi ocenil spolno odgovornost mladine v širšem pomenu, ker imam z mladimi premalo stikov. Za nekatere primere iz naše prakse pa lahko trdim, da gre za hudo neodgovornost. Poudarjam, da ne za nerazgledanost, temveč za lahkomišelnost. Lani je v naši ustanovi 15 mladoletnic prekinilo nosečnost, precej pa jih je rodilo. Leto dni prej je bilo 6 splavov, leta 1972 pa kar 17. Zdi se mi še posebno važno, da sta pravilne spolne vzgoje delež-

na oba spola. Pri odraslih namreč vidimo, da so dostikrat ravno moški tisti, ki preprečujejo ženam uporabo kontracepcije ali pa jo vsaj omalovažujejo.“

Izbira kontracepcijskih sredstev je pri nas že precejšnja, pa vendar lahko vsak dan bremo v tujih časopisih, da kar naprej dajejo na trg nove in nove proizvode. Mar glede tega v Jugoslaviji dosegamo svetovno raven ali capljamo zadaj?

„Inštitut za načrtovanje družine v Ljubljani je naša mentor-ska ustanova, ki zelo dobro in strokovno posluje. Sledi vsem dosežkom na tem področju. Preizkuša nova sredstva za preprečevanje nosečnosti in tudi morebitne posledice ali motnje po uporabi le-teh. Mi imamo na razpolago že preizkušena oralna in mehanična sredstva za preprečevanje nosečnosti in moram reči, da se jih žene, tudi po zaslugi močno razvejene dispanzerske službe, vedno bolj poslužujejo.“

Iz podatkov službe zdravstvenega zavarovanja je razvidno, da je oskrbovalna doba porodnic v Sloveniji zelo različna. Zakaj?

„Naša porodnišnica ima 55 postelj in 52 boksov za novorojenčke. Kaže se že prostorska stiska, zato je tudi oskrbovalna doba pri nas med najkrajšimi v Sloveniji. Ponekod traja 10 dni, medtem ko v naši ustanovi lahko zadržimo ženo samo 6 dni po porodu.“

Je vaš porodniški oddelk opremljen s sodobnimi napravami in kakšnimi?

„V zadnjem letu smo nabavili monitor za porodnice, s katerim lahko več čas spremljamo potek poroda. Imamo pa tudi sodobno obsevalno napravo za zdravljenje zlatenice pri novorojenčkih.“

Pomanjkanje medicinskih delavcev predstavlja v Sloveniji problem za zdravstvene ustanove. V Novem mestu nismo izjema, čeprav imamo srednjo šolo za medicinske sestre. Kaj lahko poveste o tem?

„Pomanjkanje strokovnjakov je tudi pri nas zelo pereče. Imamo na primer samo 3 negovalke za dojenčke, pa bi jih morali imeti 6. Zaposleni v naši ustanovi – predvsem so to ženske – so pri delu zelo obremenjeni in pogosto dežuranje nas izčrpa. Da ni dovolj kadra, so bili v preteklosti krivi majhni osebni dohodki, zdaj pa je to urejeno. Tudi stanovanjsko vprašanje za naše ljudi je na najboljši poti k dokončni ureditvi. Ženske pa se branijo dela v zdravstvenih ustanovah, ker so same matere, ker je delo odgovorno in naporno in morajo biti v službi tudi ob sobotah in nedeljah pa ob praznikih. Prav tako se ne moremo izogniti nočnemu delu. Kar pa zadeva novomeško medicinsko šolo, je moje mnenje tako: kljub precejšnjemu številu dijakov se jih po končanem šolanju več kot polovica odloči nadaljevati študij. Nekateri celo v povsem drugi stroki, kajti to možnost jim

daje šola, ki je splošno izobraževalna ustanova srednje stopnje. Ker lahko vsak gre, kamor si želi, je precej odliava v druge, manj naporne poklice.“

Kljub vsemu mamice pohvalijo razmere v novomeški porodnišnici. Pogrešajo le dnevni prostor, prostor za obiske in morda še kakšno izboljšavo – posodobljenje. Imate morda načrt, ki prinaša modernizacijo tudi glede počutja pacientk?

„Razmere so take, da v sedanjih razmerah ne moremo misliti na dodatne prostore, čeprav bi bili nujni. Omenil sem že, da postaja porodnišnica premajhna. Šele z dograditvijo zdravstvenega centra, kar je stvar bodočnosti, bomo imeli možnost uvesti tudi sodobnejšo oskrbo.“

Tekst in fotografije: RIA BAČER

Vsak dojenček ima v novomeški porodnišnici svojo posteljico s stekleno steno, na njej pa piše priimek, in če mamica ne izbira predolgo, je zraven tudi ime novega državljana.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Gradbeno podjetje „NOVOGRAD“, NOVO MESTO

Za delo v gospodarsko računskem sektorju vabimo k sodelovanju

STROŠKOVNO-OBRATOVNEGA KNJIGOVODJO

Delovno področje obsega ugotavljanje in kontrolo stroškov ter stroškovne analize.

Od kandidata zahtevamo, da ima srednjo strokovno izobrazbo ekonomske smeri in vsaj dve leti delovnih izkušenj, ali nižjo strokovno izobrazbo z daljšimi delovnimi izkušnjami in poznavanjem metod stroškovnih obračunov.

Kandidatu nudimo:

- delo v sodobno urejenih prostorih,
- soliden osebni dohodek,
- možnost napredovanja.

Objava velja do zasedbe delovnega mesta. Vloge sprejema komisija za kadre in delovne odnose pri GP „Novograd“, Novo mesto, Germova 3.

ŠTIPENDIJE!

REGIONALNA ZDRAVSTVENA SKUPNOST NOVO MESTO
Strokovna služba

RAZPISUJE štipendije za šolsko leto 1975/76:

- 3 ŠTIPENDIJE ZA ŠOLANJE NA 2-LETNI ADMINISTRATIVNI ŠOLI V LJUBLJANI,
- 4 ŠTIPENDIJE ZA ŠOLANJE NA EKONOMSKI ALI UPRAVNO-ADMINISTRATIVNI SREDNJI ŠOLI V NOVM MESTU, od teh: 1 za podružnico Črnomelj in 1 za podružnico Krško,
- 2 ŠTIPENDIJI ZA ŠTUDIJ NA PRAVNI FAKULTETI V LJUBLJANI,
- 1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA MEDICINSKI FAKULTETI V LJUBLJANI.

Prednost imajo kandidati višjih letnikov. Vloge sprejemamo na predpisanem obrazcu 1,65 DZS do 10. avgusta 1975.

Prošnji za štipendijo priložite še življenjepis in zadnje šolsko spričevalo ali potrdilo o opravljenih izpitih.

Dojenček z zlatenico udobno počiva pod stekleno kupolo novega sodobnega aparata za zdravljenje te bolezni.

NAŠA PRIJATELJICA JUGOSLAVIJA

6

Restavracija Sonce, blizu Bihaća, zanimivo zgrajena na otočku sredi Une. Za Bišćane je to nekakšen gurmanski raj, saj je cenjena daleč naokrog.

Že v Bihaću so nama domačini priporočili, naj si ogledava reko Uno in naj ne zamudiva priložnosti, da bi podrobneje spoznala tudi restavracijo Sonce, nekaj kilometrov stran od Bihaća, na poti proti Sarajevu.

Ko sva delala načrte, kakšne odseke poti bova vsak dan prevozila, sem nama je že tedaj zdel med tistimi, ki bodo težko izvedljivi, odsek od Plitvičkih jezer preko Bihaća proti Sarajevu. Ko sva se — sonce je takrat navpično sijalo na to prijateljsko mesto — poslavljal od prestolnice Krajine, sva imela pred seboj še celih 320 kilometrov. Odločila sva se, da bova o tem, ali bova to pot zmogla ali ne, razpravljala v restavraciji „Sonce“, kajti slovenski pregovor pravi, da „prazen žakelj ne stoji pokonci“.

Vozila sva se ob Uni, ki je zelo podobna našim rekam, morebiti Kolpi celo bolj kot Krki. Jez in mlin, katerega leseno kolo se je že zdavnaj ustavilo, sta pritegnila najino pozornost. Najprej sva šla pogledat mlin: vreteno je žalostno zaškripalo, ko sva se naslonila na lopatice. Kolo, preraslo z mahom, je bilo že vse trho; a kar takoj velja zapisati, da je mlin postavljen tu le za okras, saj že dolgo ne melje več. Ob jezu namreč stoji tudi restavracija: na vitkih betonskih stebrih in nenavadne zvezdaste oblike vabi obiskovalce. Domačini so nama povedali, da pri njih gobe jedo le reveži, medtem ko sami najraje segajo po mesu. Midva sva si izbrala oboje: meso in gobe. Tako nisva užalila ljudi, v katerih krajih sva bila, niti slovenske gobarske zagnanosti. Morava priznati, da se novomeške in sploh dolenske kuhinje lahko v veliki večini skrivajo pred okusnostjo pripravljene jedi, hitro postrežbo, gostoljubnostjo in prijaznostjo — predvsem pa pred ceno. Zares nenavadno: ta restavracija se je izkazala z vsem tistim, nad čemer sva bila na najini poti dostikrat razočarana...

ČEZ BOSNO PO POVPREČNI OSI

To nama je dalo pogum, da sva junaško sklenila: poskušala bova še v tem dnevu priti do Sarajeva in presekat Bosno po povprečni osi. Cesta, ki jo Bosanci imenujejo „Cesta AVNOJ“ in katere nekateri deli so bili šele pred kratkim asfaltirani, naju je presenetila in nama je bila v veliko pomoč pri uredničenju načrta. Cesta je dobra, sorazmerno široka in skoraj brez prometa.

Ko sva se peljala po tej več kot 300 kilometrov dolgi cesti, se nama je Bosna pokazala kot mozaična podoba, sestavljena iz množice drobnih kamenčkov — vtisov, ki jih popotnik lahko zazna med vožnjo.

Vedno znova naju je presenečala divjina. Deviški gozdovi so se razprostirali na obeh straneh, čiste, divje reke so brzele mimo oken najinega avtomobila. Nedvomno so graditeljem kazale, kje naj speljejo cesto, da jo bodo zgradili z najmanjšimi težavami. Cesta je tekla po dolinah in kotlinah, visoko nad nama so se v popoldan-

Staro se prepleta z novim v rojstnem kraju naše republike Jajcu — in tudi po vsej Bosni. Staro mestno obzidje — v mestnem jedru pa so že tudi nove, moderne zgradbe...

skem soncu na osojnih bregovih kazali zasneženi bosanski vršaci. Nehote sva pomislila, da v teh nepredirnih gozdovih sovražniki zares niso imeli nobene možnosti proti junaškim partizanom. O bojih, ki so divjali tu, so naju opominjali tudi številni spomeniki iz narodnoosvobodilne borbe, med katerimi je gotovo najzanimivejši tisti, ki beleži kraj, kjer so partizani zaplenili prvi sovražnikov top.

Soteske so se ožile, popoldanske sence so postajale vse daljše, narava je bila vse bolj deviška. Kamorkoli sva se ozrla, nikjer nisva mogla zagledati nobene vasi. Le samotne kmetije so se stiskale ob strme bregove in tam, kjer se je gozd umaknil travi na skopi zemlji, predrti s kamenjem, so se pasle črede ovac. Po tem bi sklepali, da na cesti skoraj ne bi mogli srečati človeka. Pa vendar sva jih srečala kar precej. Med temi popotniki, ki so kot izgubljene ptice prečkali cesto ali šli ob njenem robu, sva srečala tudi dosti mladih deklet. Medtem ko v mestih skoraj nisva videla drugega kot kratka krila ali hlače, so bila tu številna mlada dekleta v dimijah. To staro muslimansko oblačilo nedvomno še ne bo izgubilo...

JAJCE: VPIJATI ČAR STARODAVNEGA

Tako sva se pripeljala do Jajca, rojstnega mesta naše republike. Podobno kot pred 32 leti je bilo tudi ta dan slovesno: Titova štafeta je šla skozi mesto, ki je bilo v zastavah in v veselem vrvežu mladih. Jajce se pomlaja, vendar ne v tem smislu, da bi novo povsem izpodrinilo staro. V oklepu starodavnega mestnega obzidja in ozkih ter utrjenih mestnih vrat dobiva sicer nove stavbe, ki pa jih arhitekti načrtujejo strogo v starem muslimansko — bosanskem stilu. Mestno jedro je izredno lepo, živopisno, popotnika kar vabi, da bi se za ves dan izgubil med ozkimi ulicami, da bi stikal po trgovinah, popil črno kavo v kateri od kavarnic in vpil vase čar starodavnega.

In pri tem vpijanju starodavnega začuti človek — dim. Mesto je prodalo svoj čisti zrak za prepotrebno razvoju. V neposredni bližini starega mestnega jedra številni dimniki bruhajo dim in umazanijo v sicer lepo sotesko Plive. Jajce se nama je zazdelo kot biser v črni lupini školjke.

Ni bilo prvič, da nama je misel ušla k temu: povsod, kjer ob prepotrebem industrijskem razvoju slabo načrtujejo ali pa delajo nenačrtno, žrtvujejo tisto, kar imajo v obilju. Danes še ne čutijo, kaj izgubljajo. Izkušnje nam kažejo, da se tega zavemo, ko je že skoraj prepozno za rešitev narave. Te podobe so se nama nizale v Bosni kar naprej...

TRAVNIK: PREPROGE NA KORZU

V Travnik, ki je bil naslednja postojanka na najini poti, sva se pripeljala prav takrat, ko se je začel korzo. Tega Slovenci ne poznamo. Vse, kar leze in gre, se v mestu zbere na določeni ulici, ki je v tem času zaprta za ves promet, in se sprehaja. Manjše skupine se ustavijo, se pomenkujejo, in živi tok množice jih spet odnese naprej. Midva se sicer nisva imela namena sprehajati, toda ta živi tok naju je vsrkal in potegnil s seboj. Pri veliki blagovnici sredi Travnika sva presenečena opazila vsaj dvesto metrov dolgo pisano ograjo preprog. Mislila sva, da gre za bosanske preproge s tipičnimi živopisnimi balkanskimi vzorci. Ljudje

Na najini poti po Bosni sva srečala ogromno prostranih gozdov, malo ljudi in ovce na vsaki planjavi.

so se ustavljali ob prodajalcu, se pogajali za ceno, omahovali in se odločali, pa spet omahovali — in od časa do časa se je kdo odločil za nakup...

Se midva sva pristopila k možaku srednjih let ter se pozanimala za cene. Trgovec je naučeno povedal, da zalagajo s temi preprogami vso Jugoslavijo in celo Nemčijo, in ni pozabil poudariti, da cvete kupčija zlasti poleti ob naši obali. In cene? Največja preproga, ki je bila dolga 360 in široka 220 cm, je veljala 360.000 starih dinarjev. Običajno velika preproga (100 cm x 80 cm) je bila vredna tisočaka. Naj takoj zapiševa, da je bilo mogoče tudi barantati!

Cene se morebiti zde velike, toda ob misli, da morata dve ženski ves mesec tkati tako preprogo, potem to nedvomno ni pretirana kupnina! Kar pogledjmo: če bi ne plačali surovin, potem bi vsaka zaslužila po 1.800 dinarjev za mesec dni dela... Zanimalo naju je še, kje delajo take preproge. „E, brate, te preproge delamo v Sandžaku! Poznaš Prijepolje? No, tam blizu. Vsa vas se ukvarja izključno le s preprogami!“ Dosti nama ni povedal — približno toliko, kot da bi rekel, da je Novo mesto blizu Ljubljane. Presenečena sva bila pa vseeno, saj nisva pričakovala, da bodo Sandžakani sredi Travnika prodajali preproge.

TURBETO, SULEJMANIJO ALI TRDNJAVO? NE, ANDRIČEVO HIŠO!

Ker nisva imela dovolj časa, da bi si podrobneje ogledala Travnik, to zanimivo staro mesto, ki je bilo dolgoletna prestolnica Bosne, se nisva mogla odločiti, katero od znamenitosti naj si ogledava. Ali naj pogledava Vezirsko turbeto ali Sulejmanijo — pisano džamijo ali srednjeveško mestno trdnjavo? Odločila sva se za veliko manj atraktivno točko, ki pa bi jo moral poznati vsak Jugoslovan, ki mu je pri srcu književnost — rojstno hišo našega Nobelovega nagradjenca Iva Andrića.

Sulejmanija džamija je ena od posebnosti Travnika, mesta, ki slovi po odličnem siru, tekstilni industriji — in Andrićevem muzeju v njegovi rojstni hiši.

Noč se je že spustila nad mesto, povsod so prižgali luči, ko sva pozvonila in se je oglasil starinski zvonček. Kljub temu so naju prijazno povabili na ogled.

Andrićeva rojstna hiša je popolnoma prenovljena, vendar so jo obnovili natančno tako, kot je bila — bogata meščanska muslimanska hiša. Imela je značilno štirikotno obliko z vrtno, ga je nekoč pred radovednimi pogledi skrival visok zid, s spodnjimi prostori, kjer so kuhali na odprtem ognjišču, kjer so tla iz steptane ilovice, ter zgornjimi prostori, kjer so se prebivalci največ zadrževali. Našemu očetu kaže „dnevna soba“ tuje lice: v njej druga kova sečija — sedišče, preproga, sofa — vsega nekaj decimetrov visoka mizica — ter nekaj trinožnikov, katere so posedli pri jedi, še raje pa sedli kar na tla. V kotu je stala še ena bešika, ki jo po okoliških vaseh danes uporabljajo!

Rojstna hiša Iva Andrića, v kateri je rodil in preživel komaj dve leti, se je mati z njim po očetovi smrti preselila k sestri v Višegrad, še ni posej urejen muzej. V želji, da bi bil muzej slogovno povsem čist, so letos odstranili dosedanje knjižnice. Nadomestilo bodo z novo, ki pa bo imela leseno starejši videz. Vse v njej bo leseno. Knjižni fond je že zbran in obsega 800 Andrićevih knjig, ponatisov njegovih del in prevodov v vse jezike.

Noč je že zdavnaj ogrnila pokrajino, ko sva se poslovila od Travnika. Samo nekaj kilometrov naprej sva se domislila, da sva pozabila poskusiti specialiteto tega kraja — vlašički sir. Vsi so nama ga priporočali in celo travniškem grbu je našel svoj simbol — stilizirano glavo ovce. Midva pa, gnana od mrličnega popotovanja, nisva naredila te preproste in najbolj enostavne stvari... Če pa se bova še kdaj vrnila v Travnik, se prav gotovo bova samo zaradi sira!

(PRIHODNIČ:
STALA SVA
V SRCU JUGOSLAVIJE)

OBRAZI IN ZAPISI Z OSMEGA TABORA

NA NEDAVNEM 8. TABORSKEM SREČANJU LIKOVNIH SAMORASTNIKOV V TREBNJEM JE DELALO 24 SLIKARJEV IN KIPARJEV IZ VSE JUGOSLAVIJE. POSKUSALI SMO „UJETI“ NEKAJ USTVARJALNIH TRENUTKOV IN ZAPISATI NEKATERE MISLI, KI SO SE TEMU ALI ONEMU UTRNILE MED USTVARJALNO VNEMO. V DVEH ZAPISIH PA POVZEMAMO GLAVNE MISLI S POGOVOROV O NAIVI IN POSLANSTVU KULTURE TER UMETNOSTI SPLOH, KI SO BILI V DNEH LETOŠNJEGA TABORA IN V OKVIRU DNEVOV KULTURE IN UMETNOSTI V TREBANJSKI OBČINI.

Trebnje je kraj, kamor vedno rad pride: Pero Mandić, kovinostugar iz Sanskega mosta, pobudnik za kolonijo samorastnikov v svojem kraju, ki je letos prestala „krst“.

Boris Lavrič, telefonski mehanik iz Kranja: že tretjič na taborskem srečanju in tudi letos zvest barvam na steklu.

Milan Nap, upokojeni rudar, Ličan, ki živi v okolici Kosovske Mitrovice in katerega slike so v galerijah v Obiliču, Svetozarevu, Trebnjem, Frankfurtu in Berlinu, je že lani delal na taboru. Na vprašanje, kje dobi pobudo za sliko, pravi: „V zanimivostih in lepotah Kosova. Najbrž jih jaz, ki sem tja samo doseljen, bolj vidim kot drugi, ki so tam rojeni. Bogastvo kulturnih spomenikov je neprecenljivo. Na kratko bi rekel, da je Kosovo navdih za vse — od slikarjev do arheologov in zoologov.“

Dušan Jevtović, upokojeni oficir iz Beograda, je v Trebnjem že delal. Na 8. tabor je prišel, da bi obnovil stara poznanstva in videl nove ljudi. „Najbolj pa sem vesel tega, da tabor iz leta v leto lepše napreduje, za kar gre zasluga tako organizatorjem in drugim, ki ta srečanja omogočajo, kot nemara tudi samim slikarjem, čeprav le-ti pomorejo predvsem s kvalitetnimi deli,“ je dejal.

Oktober bo razstavljal v Svetozarevu, za sarajevsko Skenderijo pa bo prav tako letos pripravil dela, ki

SVET GA VABI

„govore“ o narodnoosvobodilnem boju. Doma ima tudi že vabilo za inozemstvo: Belgijci bi radi njegovo razstavo odprli aprila 1976. Kajpak bi bilo skoraj nepojmljivo, če ne bi njegovih

novejših del videli someščani — zato bo v Beogradu razstavljal že takoj prve dni jeseni.

Izdal je tudi skrivnost: „Zelo rad bi imel samostojno razstavo v trebanjskem salonu. Navezan sem na tabor in na ta srečanja, zato bi mi razstavljati v tem središču naivo pomenilo še posebno priznanje. Hkrati mislim, da si tega pomalem želi vsak slikar.“

ZVESTOBA, DOLGA OSEM LET

„Od samega začetka sem si mnogo prizadeval, da bi se tabor utrdil in postal to, kar je danes: osrednje srečanje jugoslovanskih samorastnikov. Imam ga, kako bi rekel, za svojega, zato sem mu zvest vsa leta in se mu ne bom odrekal tudi posej, če me bodo, seveda, še vabili.“

Ko že pripovedujem o tem, naj poudarim, da sem v Trebnje vselej prišel brez predsodkov. Preprosto sem ga začel pojmovati kot idejo, ki jo je treba zažiti ...“

Tako je „opravičil“ svojo udeležbo na dosedanjih trebanjskih taborskih srečanjih upoko-

jeni oficir in (zdaj še samo) slikar Anton Plemelj iz Ljubljane.

Na osmo srečanje ni prišel s kakšno posebno željo, zahtevo ali načrtom: delati to, kar tisti trenutek moraš — tak je bil tudi letos njegov notranji klic.

Motivno je Plemelj letos dokončeval erotični element, ki se mu je začel razvijati že davno. Kot je dejal, je erotika sicer stopila v ospredje njegovih sedanjih slikarsko-izpovednih hotenj. Menjal je le podlago, se pravi material, na katerega nanaša barve: zdaj spet bolj uporablja platno, ker je „preprosto odpornejše od stekla“.

Praden je Plemelj prišel v Trebnje, se je udeležil slikarske kolonije naivnih v Sanskem mostu, za katero je dal pobudo večkratni udeleženec trebanjskih taborov. Kolonija v tem kraju je bila letos prvič, organizatorji so prevzeli vse dobre trebanjske izkušnje. „Ne gre za nekakšno trebanjsko paralelo, sploh ne za to,“ pravi Plemelj, saj „človeka veseli, da presajajo naše izkušnje tudi drugam.“

LASTOVKE

Gordana Dželošević, gospodinja iz Beograda: „Naslikala sem Trebnje, kot ga v svoji domišljiji vidim, in nad Trebnjim veliko lastovk.“

Lastovke — to smo mi, slikarji, ki se želimo še vrniti v ta lepi in gostoljubni kraj.“

Samorastnica pravi, da z vsako sliko ustvari nekaj novega, nekaj iz domišljije, kar postane resničnost, ko je v barvah in oblikah na papirju. Vedno išče, ker bi rada pritegnila gledalca.

DOMAČIJE

tukajšnjih samorastniških taborih, res.“

V Trebnjem je slikal pokrajino s kozolcem. Sicer najraje upodablja domačije — s človekom ali brez njega. „Risanje in slikanje etnografskih motivov bo moje opravilo! — sem sklenil, ko sem dvajsetletnik potegnil prve črte po papirju, in pri tem ostal, ko zdaj že od 1950 neprekinjeno slikam, bolj, odkar sem upokojenec.“

Koloman Bezec je doma v Murški Soboti. V javnosti se je uveljavil na 40 skupinskih in 15 samostojnih razstavah. Za svoje ustvarjalno delo je prejel več priznanj.

Vir duhovne moči našega človeka

Osrednja prireditev letošnjih trebanjskih Dnevoev kulture je bil nedvomno večer 1. julija, ko je v avli osnovne šole skoraj 150 domačinov in gostov prisluhnilo dragocnim prispevom... ki so govorili o „Kulturni ustvarjalnosti v NOB in njenem pomenu danes“. Ljubljanska televizija bo srečanje Trebanjcev s kulturnimi delavci, umetniki, šolniki in drugimi javnimi delavci predstavila v torek, 22. julija, v oddaji „Mi med seboj“.

Večer so vodili tovariši Bogdan Osolnik, Ivanka Pavlin in Roman Ogrin. O kulturni politiki v občini je najprej spregovoril Jože Falkner: kulturna skupnost v Trebnjem hoče širiti ljubiteljsvo, omogoča aktivno sodelovanje občanov pri ustvarjanju kulturnih dobrin, s čimer jih odvrča od dosedanjega pasivnega opazovanja. Takemu namenu in razvijanju bogastva občanskega duhovnega sveta je namenjen tudi večer, je dejal nato tov. Osolnik, ki je zatem povabil k besedi udeležence NOB.

Pred nami se je zvrstila pisana paleta mnogotere kulturne ustvarjalnosti v revoluciji, ko je naš človek v silnem naporu v boju za goli obstoj na svoji zemlji črpal moč za prena-

vanje vseli težav tudi v kulturi in njenih dosežkih. Skoraj vsa področja kulturne dejavnosti v NOB je najprej osvetlil Sergej Vošnjak. Viktor Smolej je za njim govoril o partizanski poeziji, ki je z idejo osvobodilnega boja pretkala naše ljudi od Kotonovlja do Prekmurja in od Bele krajine tja do vasi pod Triglavom. Radovan Gobec je opisal popolno, naglobljeno angažiranost borecev za svobodo, ki je doživela svojevrstno vrh tudi v partizanski glasbi, petju in zborih. O partizanski grafiki je tehtno spregovoril slikar Vladimir Lakovič. Črt Sinkovec o ljudski tvornosti v partizanski pesmi. Franci Kolar pa o kulturi v osvobodilni vojni, ki je kot prvina tega boja nenehno krepila celovitost človekove osebnosti. Helj Modic je razmišljal o znanosti v letih NOB in prvem kongresu slovenskih pravnikov na Suhorju.

Po letu 1945 je partizanska tematika oplajala celotno kulturno sfero. S kakšnimi problemi se srečujemo danes, kje sta življenjska zvestoba in resnica? Na drugi del večera je naprej kleno odgovoril Tone Svetina, avtor UKANE. Segel je do velikih partizanskih pesnikov, kritično ocenil sedanje malomeščanstvo in brezbrizneže ter boj med

realistično in hermetično umetnostjo. Zdjaj so se oglasili še Barica Videčnik, Dragica Zupančič, sodnik Stane Prijatelj in pisatelj Zoran Hudales, avtor knjige „Občina Trebnje v NOV“.

Nič manj živahen ni bil tretji del večera: kaj nam pomenijo tradicije NOB v današnjem času? Zelo dolečno je spet spregovoril o kulturnem življenju v občini najprej J. Falkner, za njim prof. J. Zupan in pisatelj Beno Zupančič. Ta je omenil neizčrpano narodovo ustvarjalnost na vseh področjih kot celovitost, usmerjeno v osvobajanje človeka, ki je hkrati rdeča nit naše zgodovine. V razpravi so nato sodelovali še Darko Kristof, S. Vošnjak, Tone Svetina, Boris Savnik, Stane Peček, Slavko Kržan in Boris Kobe.

Domiselno pripravljeno srečanje in plodne, dragocene pogovore je sklenil Bogdan Osolnik z ugotovitvijo o izjemnem poslanstvu kulture v zgodovini naroda, ki ji družbeni in materialni razvoji naše skupnosti ustvarjata vse možnosti za še bogatejši razvoj. Usmerjati ga mora seveda politika samoupravljanja, napredna in humana, kot jo zastavlja in uresničuje program ZKJ in SZDL.

TONE GOŠNIK

O naivi, kritiki in komercializmu

dovinsko pogojenega umetnostnega zanimanja za naivno umetnost kot eno praoblik umetnosti, smemo in smo dolžni sklepati in govoriti o naivi kot o gibanju, eni izmed smeri v sodobni likovni umetnosti ...“

Besede umetnostnega kritika dr. Mirka Juterška na razgovoru z udeleženci letošnjega taborskega srečanja, ki je bilo 30. junija zvečer v avli trebanjske osnovne šole, dajo slutiti, o čem je tekla beseda. Večer, ki ga je vodil Damjan Mlakar, s prispevki pa so v uvodu sodelovali še Gerhard Ledić iz Zagreba, Tone Gošnik in akademik slikar Franjo Likar iz Sarajeva, je bil prvi poskus razširiti delovno področje likovnih

samorastnikov. Pomenek o „Naivi kot stilu — naivi kot gibanju“ je sprožil zanimivo razpravo slikarjev, kiparjev in ljubiteljev naivne umetnosti. Prvim naj bi bila izmenjava pogledov na temo tudi pripomoček pri njihovem ustvarjanju in razmišljanjih. Beseda je tekla še o odnosu dela kritike do samorastništva v slovenskem dnevnem tisku, kot o škodljivem komercializmu, organiziranosti samorastnikov v državi in o zaščiti umetniških del s področja naive.

Skratka: večer, ki je uspel in ki obeta postati v prihodnje pomembna popestritev vsebine trebanjskih srečanj naiveve.

„Zmotno je sklepati, da tiči v „naivnosti“ v umetnosti — v neznanju ali zaostalosti. Na splošno se „naivno“ opredeljuje kot pristnost izraza občutja z majhno mero privzetosti in naučenosti. Odlika naive je torej v izviranosti, enkratnosti. Po izviranosti pa teži prav vsaka umetnost.“

Naiva torej ni kak nov pojav; fenomen je lahko samo za sodobne propagatorje naive, pač pa je res, da je vsaka umetnina zase nov fenomen.

Glede na množičnost in razmah naive, ki jo do teh mej nedvomno spodbujata modnost ter trg, nič manj pa zaradi zgo-

J. SPLICAL: POT DO ZLATA

PO SVETU OKOLI

KAJ PA RECEPT? - Medtem ko je glavni kuhar neke ugledne restavracije iz Offenbacha prestajal težko operacijo, je njegova žena pred operacijsko sobo doživljala hude trenutke. Domala vse ji je prihajalo na misel, celo smrt. Zategadelj je bilo njeno presenečenje, ko so moža končno le „porinili“ na hodnik, še toliko večje, kajti na njegovi bolniški halji je bil pripet listek z naslednjim vsebino: „Prosim, ne pozabi dati operacijski sestri recept za kruhove cmoke!“ Kaže, da bolezni in operacija le nista bili tako težki!

DVA RAZLOGA - Pred sodiščem v angleškem mestu Maidenheadu se je zoper obtožbo, da je ukradel motorno kolo, zagovarjal 19-letni Clive Roberts in za kaznivo dejanje navedel dva razloga. Najprej, da je njegovo motorno kolo v popravilu, in se, da se mu je mudilo na popotovanje v Saudsko Arabijo. Kljub temu da so njegovo motorno kolo že popravili, se bo moral popotovanju odreči, kajti obsodilo so ga na dva meseca zapora!

LEDENA NEVARNOST - Skupina ameriških glaciologov, seizmologov in meteorologov je „dognela“, da je polarna ledena odeja Antarktike tako nestalna, da kaj lahko zdrži v morje. Če bi se to zgodilo in bi se led v morju stopil, bi se gladina vseh morij dvignila za 18 metrov, kar bi bilo dovolj za potopitev številnih obmorskih mest. Baje bi bile za premaknitev ledenih gora dovolj že dve ali tri atomske bombe.

ZGLEDI VLEČEJO! - Hamburg je svoje že tako pestro nočno življenje obogatil še z eno posebnostjo: z „Euro-Discoclubom 75“, ki je namenjen zgolj obiskovalcem, starih nad 50 let. Šestkrat na teden se v klubu od enih popoldne do treh ponoči gnete, stiska in preriva okoli sto ljudi. Najraje plešejo ob zvokih najnovejših „hitov“ in kajpak tudi flirtajo, sklepajo prijateljstva itd., veliko pa se jih je zaradi kluba že znašlo - pred maticarjem! Pa naj še kdo reče, da se tuji stari ne zledejujejo po mladih!

BOKSARJEVA SMRT - Pred nedavnim je v 54. letu starosti umrl znani boksar Fzzard Charles, ameriški črnc; ki je bil nekaj časa tudi absolutni svetovni prvak. Zanj pravijo, da je bil sijajen boksar, ki pa zaradi odlične taktike ni bil priljubljen pri gledalcih. Charles se je namreč upiral nasprotnike v ringu knockoutingati, vselej je zmagoval po točkah. Pač ni hotel streci nizkim strastem gledalcev!

OH, TI REKORDI! - V Fort Lauderdaleju na Floridi je 15-letni Jimmy Certain postavil nov svetovni rekord v hoji po rokah. 45 metrov oz. 50 jardov je „pretekel“ v 27 sekundah. Sploh je najbolj zanimivo to, da je Certain shodil šele pri sedmih letih, čemur je bila kriva otroška paraliza. Da ne bo pomote: slo je za paralizno nog!

MAO NI MARKSIST? - Sovjetska publicista Oleg Vladimirov in Vladimir Zncev sta v Moskvi izdala knjigo z naslovom „Izbrane strani iz političnega življenja Mao Ce Tunga“, v kateri „dokazujeta“, da veliki Kitajec nikoli ni bil in ni pravi marksist. Bodi tako ali drugače, Kitajec gotovo ne bosta prepričala!

Zvočni top za podgane

Elektronika pomaga reševati skladišča

Miši in podgane ter nekatere žuželke so ne samo prenašalci številnih bolezni, ampak tudi glavni krivci velikega primanjkljaja v svetovnih rezervah hrane. Profesor Jean Mayer s harvardske univerze, ki se ukvarja z vprašanji prehranjevanja, meni, da nezadostni zaščitni ukrepi proti škodljivcem povzročajo do 40 odstotkov izgub uvožene ali doma pridelane hrane v deželah v razvoju. Žal tudi z modernimi sredstvi škode, ki jo povzročajo ti številni glodalci in žuželke, ni mogoče zajeziti. Podgane so razvile celo posebne hormone, katerih delovanje jih varuje pred klasičnimi kemičnimi strupi.

Znanost seveda išče nove načine boja za hrano. Večkrat smo že pisali o biološki borbi in uničevanju škodljivcev z bakterijami, posegli pa so tudi že po najmoderniških sredstvih, ki jih nudi elektronska industrija.

Tvrdba Rodex International je iznašla posebno sredstvo za uničevanje podgan v velikih skladiščih hrane. Elektronska naprava oddaja ultrazvočni hrup, ki deluje na podgane prav presenetljivo. Žival, ki se ujame v „zvočno past“, dobesedno primrzne na mestu. Ne more se premakniti in pogine od lakote. Druge podgane, ki se v zvočno past niso ujele, nagonsko zapuste prostor, kjer so njihove vrstnice doživle nepričakovani smrtni šok.

Izdelovalci naprave, ki se v velikih skladiščih in trgovinah s hrano že uporablja, zagotavljajo, da ultrazvočni hrup človeku in domačim živalim ni škodljiv. Človek tega zvoka sploh ne sliši.

Piše preprosto, poroča kratko

Tako je brzela po travi Jill Butcher, ki je zmagala na angleškem državnem prvenstvu v smučanju na travi.

Zeleno smučanje

Tudi v pasjih dneh, ko vsi hitijo k morju ali v hlad gozdov, jih ni tako malo s skominami po zasneženih poljanah. Zategadelj izkoristijo vsako zaplato snega v planinah, kjer si dajo duška z „belo opojnostjo“ celo v samih kolkah. Sploh bi bilo smučanje poleti pravcata redkost, ko bi se ljudje ne smučali na vodi; čedalje bolj pa se uveljavlja tudi smučanje - na travi!

Znano je, da so pred leti tudi na Slovenskem nekateri skušali podaljšati smučarsko sezono tako, da so vijugali po zelenih gorenjskih travnikih s kratkimi smučmi, ki so drsele po mlinci iz bisa. Baje so prizadejali kmetom precejšnjo škodo, zato je bilo njihovega veselja kmalu konec. Precej drugače pa je na Angleškem, kjer je smučanje na travi čedalje bolj priljubljen šport; imeli so celo že državno prvenstvo.

Za smučanje na travi je potrebno imeti hlače, jopič, kapo, očala, rokavice, palice, smučarske čevlje (vse to je lahko tako kot za smučanje na snegu) in kajpak smuč, ki se zelo razlikuje od pravih. Dolge so nekaj manj kot en meter in imajo na spodnji ploskvi kotalke ali pa gosence. Pri vožnji njihov zvok spominja na škripanje slabo podmazanega motorja. Kljub temu da s takimi smučmi ni mogoče doseči „ogromnih“ hitrosti, so morebitni padci hudo boleči. Kako tudi ne, saj zemlja ni tako mehka kot snežna odeja. Ko kaže, da bo smučar na travi padel, velja samo stisniti kolena in se podrsati po zadnji plati.

Smučanje na travi si je „izmislil“ nemški proizvajalec šivalnih strojev Kurt Kaiser, za njegov „šport“ pa so se med drugimi ogreli tudi nekateri vrhunski smučarji.

Muzej »starcev«

Petični lord Montague zbira stare automobile

Avtomobil je dandanes tako vsestransko prevozno sredstvo, da si brez njega ne moremo misliti življenja. Nekaterim strastnežem pomeni avto celo več kot - lastna žena! Takih je kajpak bolj malo, zato pa je več tistih, ki skrbijo za to, da bi „konzervo“ na kolesih kar najbolj izpopolnili. Učenjaki se belijo glave tudi zategadelj, da bi „jeklenumu konjičku“ priskrbeli tako gorivo, da ne bi onesaževalo zraka. Sploh je bilo o avtomobilu, ki je pogosto smrtna past, napisanega še ogromno in bi se dalo še veliko. Tokrat bomo „skočili“ za nekdanjimi desettletij nazaj in si „ogledali“ muzej starih avtomobilov angleškega lorda Montaguea, ki svoje petičnosti ne zna izrabljati pametneje, kot da kupuje stare automobile.

Lordov muzej bi lahko imenovali tudi muzej »starcev«, saj se v njem nahajajo samo avtomobili izpred tridesetih in več let. Nekaj deset jih je in vsi so ohranjeni do tolikšne mere, da so še zmeraj sposobni za vožnjo. Najstarejši „bersey electric cab“, je iz leta 1897 in sodi med prva motorna vozila Londonu. Njegova največja hitrost je 18 km/h, z enkratno polnjenjem pa lahko prevozi šest kilometrov. Lordov muzej kra-

Takole so razstavljeni »starci« muzeju angleškega lorda.

tudi „rolls royce - silver ghost“ iz leta 1909. Ta „srebrni duhovni“ je bil s petdesetimi konjskimi silami takrat najboljši avtomobil, potankosti izpopolnjen pa velja še dandanes, čeprav doseže le hitrost 80 km/h. Petični lord premore ob celotni avtomobilski zbirki tudi „starcev“ še „B. A. T.“ iz leta 1913, „renault 30 H. P.“, ki je star skoraj šestdeset let, „daimler 3 OHP“, ki se je približno sedemdeset letom.

Petični lord se kajpak vsi „častljljivimi starci“ vozi, kdaj pa se le spravi „golden arrow“, „zlato zvezdo“ iz leta 1929, in tedaj se ozira na njim staro in mlado. Kajpak bila kakšna podobna „samohodna kočija“ z odprto streho še kako primerna tudi za letni poletni izlet po Dolenjski.

Riše in piše: Marjan

21. Zgubila sta se v zakotnih ulicah sta nosove, kajti te ulice niso vsej svoji slikovitosti tisoletni zgodbi ljudem in še posebej sta se umakali so se pač sprehaja, le, kjer jih je bil

Ko sta se nagledala mestne ravnane deželo in napasla oči se na našega Paradižnika, da bi dal na bankovce in bi jih vrgl med tla je bilo prepozno...

Dolenjski list pred 20 leti

Zbor kurirjev v Stični

ZDAJ, 10 LET po osvoboditvi, se bodo kurirji TV stanic prvokrat sešli v Stični na Dolenjskem. Dolgoletna želja kurirjev bo uresničena. Uvod v njihovo zborovanje bodo kurirske patrolje, ki bodo obsle zaraščena skrivna pota in prehode, obiskale samotne domačije in v noči spet potrkale na okna kmečkih hiš kakor takrat, ko so partizanske družine vstajale in jim nudile hrano, zavetje in važna sporočila. 21. julija bodo krenili na pot proti Stični, kjer bo 22. julija, na Dan vstaje, zbor vseh kurirjev TV stanic.

V SODRAŽICI izgleda te dni, kakor da je ta lepi kraj zasul sovražnik z bombami in razril ceste počez in poldolgem. No, pa ni nič hudega - samo jarki za težko pričakovani vodovod dajejo tako sliko. Zemeljska dela pri izkopu bodo kmalu pri kraju.

4. JULIJA JE PRIŠLO v Šmihel pri Novem mestu približno 80 otrok, ki bodo tu ostali tri tedne. Ti otroci so partizanske srote in otroci žrtev fašističnega terorja z Gorenjske. Kolonijo vzdržuje Glavni odbor Zveze borcev, ki so mu otroci in vodstvo kolonije za to zelo hvaležni. Tri tedne bivanja na Dolenjskem bodo izrabili za odih in si ogledali dolenjsko dežel.

DA POMENI KOLORADSKI HROŠČ hudo nevarnost, dobro vedo vsi, ki imajo z njim opravka. Navzlic odredbam o uničevanju tega škodljivca zatiranje še zmerom ni pravilno organizirano, marsikje pa je tudi malomarno. Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko češenj na veji, oni pa stojijo prekrižanih rok in čakajo pomoči bogve kod.

(IZ DOLENJSKEGA LISTA 15. julija 1955)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Volna, pridelana na psu

(Velik pes), ki laja noč in dan (basist) in na katerem se pridelava dva do tri kilogramov volne, proda se v Trebnjem. Tam je sploh zlahtnih in manj zlahtnih psov na izbiro. Kje, lahko pove vsak trebanec.

(Strašni požar) začel se je na Švici pri Dobrovi iz dosesaja še popolno neznanega vzroka. S skoraj vso gotovostjo more se trditi, da je kaka mačka ogenj tja zanesla. Suho bilo je vse kakor poper; se slamo krita poslopja pa kar na kupu. Ogenj se je s tako silo širil, da je bil zgornji konec vasi v pičlih stitih minutah v plamenu. Ker se je začel veter mešati, razširil se je ogenj nazaj doli po vasi. V teku ure bilo je vpepeljenih 12 hiš, 12 hlevov, 10 podov, 16 šup in 3 kašče. Dalje je ogenj uničil 10 govod, 8 pujsjev in 1 kobilo.

(IZ MOKRONOGA) se nam sporoča, da

je pri cesarsko kraljevem okrajnem sodišču bela zastava že dolgo izobešena, to je znamenje, da ni v tamošnji jethnišnici nobenega zaprttega. Koliko časa da ostane, ni znano.

(Zlati poročni) prstan je nekdo izgubil in ga zamore dobiti pri gospodu Ganglu v Metliki; toda povedati mora, kako letnico in kake črke ima gravirane.

(V Makedoniji) na bolgarski meji že dalje časa močno vre, tako da vlada skoro ne more reda vzdržati. Govori se, da so nekateri bolgarski časniki ušli čez mejo. Za Bolgarijo to ne pomeni nič veselega.

(Celo posestvo) napredaj je iz proste roke v Šmarjeti, ki ima lepo lego, v zdravem kraju in od Toplice kakih 10 minut oddaljeno.

(IZ DOLENJSKIH NOVIC 15. julija 1895)

salon
meblo
nova
gorica

uniles

NOVO MESTO
osnovna šola grm

PRODAJNA RAZSTAVA PROGRAMOV

MEBLA

10.7. ~ 23.7.75

ODPRTO VSAK DAN od 10^h - 19^h

Ljubljanska banka

Podružnica Krško
s poslovnimi enotami

Krško, Cesta 4. julija 42
Brežice, Cesta prvih borcev 31
Sevnica, Kvedrova 45

OBVESTILO!

V prejšnji številki objavljenem razpisu SAMOUPRAVNE STANOVANJSKE SKUPNOSTI OBČINE NOVO MESTO gre za **POSJILA IZ SREDSTEV ZA KREDITIRANJE STANOVANJSKE GRADITVE, KI JIH ZDRUŽUJEJO DELOVNE IN DRUGE ORGANIZACIJE**

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

PROSTA DELOVNA MESTA!

Odbor za medsebojna razmerja pri Viatorju, TOZD „BELA KRAJINA“ Črnomelj,

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. VODJA IZMENE V AVTOSERVISU
2. ENEGA KUJARJA ALI KUJARICE
3. AVTOMEHANIKA
4. DISPONENTA V TOVORNEM PROMETU

Pogoji:

1. KV. mehanik s 5-letno prakso v avtomehanski stroki (težka in osebna vozila), smisel za organizacijo in vodenje dela ter moralno-politične kvalitete;
 2. končana poklicna gostinska šola — kuharska smer;
 3. KV avtomehaničar z enoletno prakso na osebnih vozilih;
 4. srednja tehnična šola — prometna smer.
- Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe na Odbor za medsebojna razmerja Viator, TOZD BELA KRAJINA, Črnomelj, do 30. 7. 1975.

PROSTO DELOVNO MESTO!

CESTNO PODJETJE NOVO MESTO
TOZD Vzdrževanje in rekonstrukcije
Novo mesto, V. Bučna vas 42

Delavski svet TOZD objavlja prosto delovno mesto:

OBRATOVNEGA IN MATERIALNEGA KNJIGOVODJE

- Pogoji: 1. ekonomska srednja šola
2. 3 leta prakse na podobnem ali enakem delovnem mestu
3. poskusna doba 60 dni

Pismene prijave vložite v roku 10 dni od objave na navedeni naslov.
Nastop dela možen 1. 8. 1975 ali po dogovoru.

ŠTIPENDIJE!

»POSAVJE«

Trgovsko — gostinsko podjetje
na veliko in malo
BREŽICE

Na podlagi določil samoupravnega sporazuma o štipendiranju, izobraževanju in usmerjanju kadrovske politike ter na podlagi sklepa Delavskega sveta delovne organizacije objavljamo naslednji:

R A Z P I S za dodelitev kadrovskih štipendij na naslednjih šolah:

- 2 ŠTIPENDIJI NA SREDNJI EKONOMSKI ŠOLI;
- 1 ŠTIPENDIJO NA SREDNJI HOTELSKI ŠOLI;
- 1 ŠTIPENDIJO NA VIŠJI EKONOMSKO-KOMERCIALNI ŠOLI V MARIBORU;
- 1 ŠTIPENDIJO NA VIŠJI PRAVNI ŠOLI.

Višina štipendije bo določena na podlagi premoženjskega stanja prosilca v smislu določil samoupravnega sporazuma o štipendiranju študentov in dijakov.

Kandidati naj dostavijo vloge splošnemu sektorju podjetja v roku 15 dni od dneva objave razpisa.

SCHIEDEL — YU —
Kamin, dimnik št. 1
v Evropi
proizvaja in dobavlja

GRADNJA
ŽALEC

ŠTIPENDIJE

SKUPNA KOMISIJA PODPISNIC SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ŠTIPENDIRANJU UČENCEV IN ŠTUDENTOV SO KRŠKO

razpisuje ŠTIPENDIJE iz združenih sredstev za šolsko leto 1975/1976

ŠTIPENDIJE IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV SO NAMENJENE VSEM UČENCEM IN ŠTUDENTOM OBČINE KRŠKO, KI JIM NI USPELO DOBITI KADROVSKE ŠTIPENDIJE.

Tisti, ki jim kadrovska štipendija in dohodki na družinskega člana ne presegajo nujnih življenjskih stroškov, določenih s samoupravnim sporazumom o štipendiranju, imajo možnost uveljaviti razliko socialne štipendije iz združenih sredstev. Zaradi planiranja potreb po sredstvih želimo, da pošljejo kandidati prošnje najpozneje do 31. avgusta 1975 na Občinsko skupščino Krško.

Izpolnjeni prošnji na obrazcu DZS 1.65 je treba priložiti:

1. overjen prepis ali fotokopijo zadnjega šolskega spričevala oziroma potrdilo o opravljenih izpitihi;
2. potrdilo o vpisu v šolo ali frekventacijsko potrdilo;
3. potrdilo o premoženjskem stanju in o številu družinskih članov;
4. potrdilo o višini otroškega dodatka kandidata;
5. izjavo kandidata, da ne prejema kadrovske štipendije. Če jo prejema, naj navede naslov štipenditorja in višino štipendije;
6. potrdilo krajevnega urada, če eden od staršev ni zaposlen.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Komisija pri
TEMELJNI TELESNI KULTURNI SKUPNOSTI
ČRNOMELJ

razpisuje prosto delovno mesto

TAJNIKA TTKS IN OBČINSKE ZVEZE ZA
TELESNO KULTURO ČRNOMELJ

Pogoj: srednja ali višja izobrazba ustrežajoče stroke. Osebni dohodek od 3.500 do 4.000 din.

Zasedba delovnega mesta takoj.
Razpis velja do zasedbe.

LICITACIJA

pri Carinarnici Ljubljana,

DNE 27. JULIJA 1975

Carinarnica Ljubljana bo 27. 7. 1975 prodajala na javni dražbi osebne avtomobile in drugo blago.

Javna dražba bo v prostorih TVD PARTIZAN v Ljubljani, Pokopališka ul. 35, v nedeljo, 27. 7. 1975, s pričetkom ob 8. uri. Ogled vozil in ostalega blaga z vplačilom kavcij bo možen samo v soboto, 26. 7. 1975, od 8. do 13. ure in od 14. do 17. ure v Carinarnici Ljubljana, Hala E vhod z Letališke ceste.

SEZNAM

BLAGA ZA PRODAJO NA LICITACIJI DNE 27. 7. 1975

Zap. št.	opis blaga	začetna cena
1.	o. a. MERCEDES 200 D, nevozen 1968	50.000
2.	o. a. BMW 2002 TI, zaleten, 1971	40.000
3.	o. a. BMW 1600 TI, zaleten, 1968	30.000
4.	o. a. BMW 1600, nevozen, 1969	30.000
5.	o. a. OPEL COMMODORE, nevozen, 1969	30.000
6.	o. a. MERCEDES 200 D, nevozen, 1966	25.000
7.	o. a. PEUGEOT 404, nevozen, 1966	25.000
8.	o. a. OPEL REKORD, reg. karoserije, 1968	25.000
9.	o. a. MERCEDES 200, nevozen, 1967	25.000
10.	o. a. BEDFORD DIESEL, nevozen, 1971	20.000
11.	o. a. VW KOMBI, zaleten, 1970	20.000
12.	o. a. MERCEDES 120 D, nevozen, 1965	20.000
13.	o. a. MERCEDES 200 D, zaleten, 1966	20.000
14.	o. a. MERCEDES 190 D, nevozen, 1965	20.000
15.	o. a. BMW 2002, reg. motorja, 1969	10.000
16.	o. a. VW 411 L, nevozen, 1970	15.000
17.	o. a. MINI AUSTIN 1275 GT, zaleten, 1972	15.000
18.	o. a. PONTIAC TEMPEST, nevozen, 1967	15.000
19.	o. a. OPEL KADETT COUPE, zaleten, 1970	15.000
20.	o. a. OPEL REKORD 1700, zaleten, 1967	13.000
21.	o. a. OPEL REKORD, nevozen, 1966	12.000
22.	o. a. OPEL KADETT COUPE, zaleten, 1970	11.000
23.	o. a. FORD TRANSIT, z rez. motor., 1966	10.000
24.	o. a. OPEL REKORD, zaleten, 1969	10.000
25.	o. a. BMW 2000 CS, zaleten, 1967	10.000
26.	o. a. FORD ESCORT, 1300 L, zaleten, 1970	10.000
27.	o. a. FORD TAUNUS 15 MRS, zaleten, 1969	10.000
28.	o. a. OPEL KADETT, nevozen, 1967	10.000
29.	o. a. FORD CAPRI 1700, zaleten, 1967	10.000
30.	o. a. FORD ESCORT, zaleten, 1969	10.000
31.	o. a. SIMCA 1301 S, zaleten, 1970	10.000
32.	o. a. VW 1300, nevozen, 1966	10.000
33.	o. a. OPEL KADETT COUPE, zaleten, 1969	9.000
34.	o. a. SIMCA 1501 special, zaleten, 1969	9.000
35.	o. a. OPEL REKORD CARAVAN, nevozen, 1965	8.000
36.	o. a. FORD TAUNUS 17 M, nevozen, 1965	8.000
37.	o. a. FORD TAUNUS 12 M, zaleten, 1968	8.000
38.	o. a. OPEL KADETT, nevozen, 1966	8.000
39.	o. a. BMW 1800, zaleten, 1964	8.000
40.	o. a. OPEL KADETT, nevozen, 1966	8.000
41.	o. a. FIAT 124 S, reg. motorja, 1970	8.000
42.	o. a. OPEL ASCONA 1600, reg. mot., 1973	7.000
43.	o. a. FORD ESCORT, 1300, zaleten, 1969	7.000
44.	o. a. FORD TAUNUS 17 M, zaleten, 1969	7.000
45.	o. a. ALFA ROMEO GIULIA 1300, nevoz., 1967	7.000
46.	o. a. VW FURGON, nevozen, 1963	6.000
47.	o. a. AUDI 72 VARIANT, nevozen, 1968	6.000
48.	o. a. FORD 15 XL, zaleten, 1969	6.000
49.	o. a. FIAT 850, Sport Coupe, zaleten, 1965	6.000
50.	o. a. OPEL MANTA, 1,2, reg. motorja, 1972	6.000
51.	o. a. OPEL REKORD 1900 L, nevozen, 1968	6.000
52.	o. a. FORD TAUNUS 12 M, zaleten, 1966	6.000
53.	o. a. OPEL REKORD, nevozen, 1964	6.000
54.	o. a. MERCEDES 220 S, nevozen, 1962	6.000
55.	o. a. FORD TAUNUS 20 M, zaleten, 1966	5.000
56.	o. a. VW 1200, nevozen, 1962	5.000
57.	o. a. MERCEDES 220 S, nevozen, 1964	5.000
58.	o. a. VW 1200, nevozen, 1964	5.000
59.	o. a. VW 1500, nevozen, 1966	5.000
60.	o. a. FORD TAUNUS 17 M, zaleten, 1966	5.000
61.	o. a. FIAT 124, zaleten, 1969	5.000
62.	o. a. FORD TAUNUS 17 M, nevozen, 1966	5.000
63.	o. a. AUDI 60 L, reg. motorja, 1970	5.000
64.	o. a. FORD TAUNUS 12 M, zaleten, 1966	5.000
65.	o. a. OPEL REKORD, nevozen, 1965	4.000
66.	o. a. VW 1500 S, nevozen, 1965	4.000
67.	o. a. RENAULT 10, zaleten, 1967	4.000
68.	o. a. VW 1200, zaleten, 1962	4.000
69.	o. a. AUDI 1000 LS, reg. motorja, 1972	4.000
70.	o. a. VW 1500, zaleten, 1965	4.000
71.	o. a. VW COMBI BUS, zaleten, 1960	4.000
72.	o. a. VW COMBI, nevozen, 1962	4.000
73.	o. a. FORD CORTINA, zaleten, 1965	3.000
74.	o. a. OPEL REKORD, nevozen, 1963	3.000
75.	o. a. FORD TAUNUS 12 M, nevozen, 1965	3.000
76.	o. a. VW 1200, zaleten, 1962	3.000
77.	o. a. MERCEDES 220 S, reg. motorja, 1964	3.000
78.	o. a. VW 1200, nevozen, 1962	3.000
79.	o. a. BMW 1800, reg. motorja, 1967	2.000
80.	o. a. OPEL REKORD, reg. motorja, 1965	1.500
81.	o. a. FORD CAPRI 2300, brez registracije, 1970	1.000
82.	o. a. MERCEDES 280 SE, brez registracije, 1971	1.000
83.	o. a. RENAULT DAUPHINE, zaleten, 1963	500
84.	o. a. FORD ZODIAC MARK II, nevozen, 1962	500
85.	o. a. ZIGULI, brez registracije, 1974	500
86.	o. a. CITROEN DS, brez registracije, 1970	500
87.	o. a. FIAT PUCH STEYER 300, reg. motor, 1962	500
88.	motorno kolo BMW 250, reg. okvirja, 1956	500
PONOVRNO NA JAVNI DRAŽBI		
89.	rezervni deli za tovarne avtomobile OM-FIAT po specifikaciji št. 27057/1	350.000
90.	cca 1455 kg sintetičnega blaga s pomožnim materialom	200.000
91.	tiskarski stroj znamke MAN, 2500 kg in 2 rez. koleci	100.000
92.	o. a. FIAT 125 S, nevozen, 1968	15.000
93.	o. a. RENAULT 12 TL, nevozen, 1972	40.000
94.	o. a. BMW 2500, zaleten, 1969	30.000
95.	o. a. VW 1200, nevozen, 1961	16.000
96.	o. a. VW 1200, zaleten, 1971	15.000
97.	o. a. FORD TRANSIT, zaleten, reg. karos., 1966	15.000
98.	o. a. VW 1200, nevozen, 1965	12.000
99.	o. a. AUDI 72, nevozen, 1966	10.000
100.	o. a. FORD MERCURY, zaleten, 1970	10.000
101.	o. a. OPEL COMMODORE, zaleten, 1967	10.000
102.	o. a. FORD TAUNUS 12 M, nevozen, 1966	8.000
103.	o. a. VW 1600 L VARIANT, nevozen, 1967	8.000
104.	deli pralnih strojev CTC	5.000
105.	o. a. FORD TAUNUS 20 M, nevozen, 1966	5.000
106.	o. a. VW 1200, zaleten, 1961	4.000
107.	o. a. OPEL KAPITAN, nevozen, 1964	3.000
108.	o. a. OPEL REKORD, 1500, zaleten, 1966	3.000
109.	o. a. FORD TAUNUS 17 M, zaleten, 1965	3.000
110.	o. a. OPEL REKORD, nevozen, 1962	3.000
111.	kabina za tovorni avto Mercedes	1.500
112.	o. a. VW, nevozen, 1962	1.000
113.	o. a. SIMCA 1300, zaleten, 1965	1.000
114.	o. a. VW 1200, nevozen, 1955	1.000
115.	o. a. NSU PRINZ, zaleten, 1963	1.000
116.	o. a. VW COMBI, nevozen, 1958	1.000
117.	o. a. SKODA 1000 MB, nevozen, 1968	1.000
118.	o. a. VAUXAL VIVA, nevozen, 1964	1.000
119.	o. a. OXFORD MORIS CARAVAN, zaleten, 1964	1.000
120.	motor VW 1200, št. H 0005301, 1965	1.000

Seznam ostalega blaga, ki ni objavljen v tem oglasu, bomo objavili na oglasni deski Carinarnice Ljubljana. Vse blago, objavljeno v tem oglasu in ostalo blago, bomo prodajali v nedeljo, 27. 7. 1975.

Pravico udeležbe na javni dražbi imajo vse pravne in fizične osebe. Udeleženci javne dražbe morajo v soboto, dne 26. 7. 1975, ki je določena za ogled blaga, plačati še 10 % kavcijo začetne cene pri blagajni carinarnice Ljubljana v hali D, predstavniki OZD pa morajo poleg tega predložiti še pooblastilo svoje delovne organizacije.

Najmanjša kavcija za ostalo blago in avtomobile je 500 din, najmanjši dvig je 50 din.

Dogovarjanje kupcev med potekom dražbe ni dovoljeno in lahko komisija, ki vodi dražbo, takega kupca odstrani iz dvorane.

Oznaka reg. motorja in reg. karoserije pomeni, da bomo za kupljeno vozilo izdali potrdilo samo za registracijo motorjev in karoserije. Vsak kupec avtomobila oziroma motorja mora ob prevzemu — isti dan na svoje stroške izvršiti eventualno vtisnjenje šiferskih števil motorja ali karoserije pri podjetju Viator, odsek za tehnične preglede v Ljubljani.

Prodano blago bomo izdajali iz carinskega skladišča po naslednjem razporedu:

V ponedeljek, 28. 7. 1975, ne bo izdaje blaga, v torek, 29. 7. 1975, izdaja od zaporedne številke 1 do 60, v sredo, 30. 7. 1975, izdaja od zaporedne številke 60 do zap. št. 120, v četrtek in petek pa bo izdaja blaga za zamudnike in ostalih števil. Zadnji rok za plačilo in dvig kupljenega blaga je petek, 1. 8. 1975.

Carinarnica Ljubljana prodaja blago na dražbi po klavzuli „Ogledano — kupljeno“ in po prevzemu blaga ne upošteva reklamacij v pogledu kvalitete in kvantitete blaga.

IZ CARINARNICE LJUBLJANA
št. 15416/1

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

TEDENSKI KOLEDAR
 Četrtek, 17. julija - Aleš Petek, 18. julija - Miroslav Sobota, 19. julija - Zlata Nedelja, 20. julija - Marjeta Ponedeljek, 21. julija - Danijel Torek, 22. julija - Dan vstaje Sreda, 23. julija - Brigita Četrtek, 24. julija - Kristina

LUNINE MENE

23. julija ob 06.28 uri - ščip

KINIO

BRESTANICA: 19. in 20. 7. ameriški barvni film Čatova zemlja. **CRNOMELJ:** 18. 7. ameriški barvni film Srečanje na oceanu. 20. 7. ameriški barvni film Človek v vzhodu. 23. 7. ameriški barvni film Kralj slonov. **KOSTANJEVICA:** 19. 7. italijanski barvni film Afera na Azurni obali. 20. 7. francoski barvni film

Sinjebradec. 23. 7. ameriški barvni film Nevarno dekle. **KRSKO:** 19. in 20. 7. francoski film Lepotec. 23. 7. francoski film Nekoč je bil policaj.

METLIKA: Od 18. do 20. 7. ameriški barvni film Mačke iz visoke družbe.

MIRNA: 19. in 20. 7. film Pobij vse, vrni se sam.

NOVO MESTO, KINO JNA: Od 17. do 20. 7. ameriški film Tarzanova borba za življenje. Od 21. do 22. 7. jugoslovanski film Sedmina. 23. in 24. 7. italijansko-sovjetski film Nora dirka za bogastvom.

NOVO MESTO, KINO KRKA: Od 18. do 20. 7. angleški barvni film Živi in pusti umreti. 21. in 22. 7. slovenski barvni film Čudoviti prah. 23. in 24. 7. danski barvni film Mazurka v postelji.

RIBNICA: 19. in 20. 7. francoski barvni film Sicilijanski klan.

SEMIC: 19. in 20. 7. zahodnonemški barvni film Hura, šola gori. **SEVNICA:** 19. in 20. 7. ameriški film Djeremije Djonson.

TREBNJE: 19. in 20. 7. ameriški barvni ljubzenski film Solnčnica.

VALENTIN BRISKI, Trg zbora odposlancev št. 68, Kočevje, preključujem besede, izrečene Božidari Briškijevi iz Kočevja, Frankopanska 2, in se ji opravičujem.

JELKA MENCIN, Zameško 16, Sentjernej, opozarjam Ivana Oštirja, da nima pravice prodajati trave, ker je travnik skupna last. Če tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

OBVESTILA

AVTOKLEPARSTVO LIČARSTVO Avgust Modic, Trdinova 49, Novo mesto, obveščam cenjene stranke, da je delavnica zaprta od 4. 7. do 4. 8. zaradi letnega dopusta.

NUDIM VSE VRSTE ROLET, ŽALUZIJE, PLATNENE ZAVESE VSEH BARV. IZVRŠIM VSA POPRAVILA, SPADAJOČA V TO STROKO. KRATKI DOBAVNI ROKI, CENE SOLIDNE. NAROČILA PREVZEMA BOGO RADI, ZABJA VAS 15. NOVO MESTO, ALI JGNAC PRIJATELJ, KVEDROVA 8, KRŠKO. AKUMULATORSKA DELAVNICA Blažo Tasey, Partizanska 11, Novo mesto, obveščam cenjene stranke, da bo delavnica zaprta od 21. 7. do 28. 7. 1975 zaradi letnega dopusta.

GOSTILNA TURK, Stopiče, obveščam cenjene goste, da bo lokal zaprt od 20. julija do 20. avgusta. Prosimo za razumevanje in se priporočamo.

INSTALATERSTVO centralne kurjave Jože Papež, Mestne njive 14, obveščam cenjene stranke, da sem delavnico preselil v Mačkovec, Pod Trško goro 67. Za cenjena naročila se vnaprej priporočam.

OBVESTILO

ZŠAM NOVO MESTO IN ZŠAM GORJANCI VABITA na družabno srečanje voznikov in avtomehaničkov, ki bo v nedeljo 20. julija 1975 na Gorjancih pri cestarski koči s pričetkom ob 13. uri. Vabljeni so tudi ostali. Vabita odbora!

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše dobre, ljube mame, stare mame, sestre in tete

MARIJE ANŽLIN

iz Mačkovec pri Dvoru

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali in pokojnika spremili v tako velikem številu na njeni zadnji poti. Iskrena hvala sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom za nesebično pomoč, za podarjene vence in cvetje, vsem, ki so našo pokojnico v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Najlepše se zahvaljujemo kolektivoma KZ „KRKA“ Novo mesto in „MAJOLIKA“ Straža, dr. Kocutarju za dolgotrajno lajšanje boleznih, pevskemu zboru iz Žužemberka ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: sinova Jože in Miha, hčerke Minka, Rezka, Anica z družinami in Malka.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega nepozabnega moža, ata in starega ata

JANEZA PETANA

iz Gor. Mraševega 7

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih, izrekli sožalje in zasuli pokojnika na njegovi zadnji poti s cvetjem. Zahvaljujemo se kolektivu TOZD Žaga - Straža in sodelavcem, zdravstvenemu osebju Novo mesto za obisk na domu in lajšanje bolečin in tov. Stanetu Lisec za podarjene vence in župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Ani, sin Ivan, hčerka Anica, sin Rudi z družinami in drugo sorodstvo. 11. 7. 1975

V SPOMIN

1. avgusta bo minilo leto dni, odkar ni več med nami naše ljube žene, hčerke in sestre

Marije Marič

roj. Pavlovič iz Gor. Pirošice 34

Ohranili Te bomo v trajnem spominu in Te nikoli pozabili.

Žalujoci: mož, starši, bratje in sestre.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta

ANTONA MEDLETA

iz Zapuž 7

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali in pokojnika spremili v tako velikem številu na zadnji poti. Iskrena hvala sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za pomoč, podarjene vence in cvetje, kolektivom: Podgorje Sentjernej, OGP Delo - Ljubljana, Unitas - Ljubljana, Dekorativna - Ljubljana ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Rezka, sinovi Jože, Lojze, Tone, Ivan, hčerke Pepca, Rezka z družinami in Martina.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JANEZA BARTOLJA

z Rateža 37

se najlepše zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom za nudeno pomoč, za cvetje, za vse, kar ste prispevali, za izraženo sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Najlepše se zahvaljujemo internemu oddelku novomeške bolnice za zdravljenje. Iskrena hvala kolektivom SČG Novo mesto, Slaščičarni, sodelavcem I.V.S. Novoteks, Cestnemu podjetju Novo mesto in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: žena Terezija, hči Marija z družino, sin Jože z družino in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega brata in strica

IVANA MALNARJA

iz Štalcarjev pri Kočevju

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem, sosedom in vaščanom, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in vsem, ki so pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Lepa hvala posestvu „Snežnik“ iz Kočevske Reke za pomoč in podarjene vence, Janczu Vereču za trud in organizacijo pogreba in tov. Janku Jermanu za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Žalujoci: sestri Draga in Ljubka, brata France in Lojze z družinami.

Štalcarji, Kočevska Reka, Dolga vas, Sokoli.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubelega sina, brata in strička

FRANCA MIKCA

iz Črmošnjic

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, vsem, ki so pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje in nam v težkih trenutkih stali ob strani. Posebno zahvalo smo dolžni Francu Kosu, Ivanu Boltezu, Mariji in Jožetu Stangelj, Olgi in Zanu Gimpelj, osebju kirurškega oddelka novomeške bolnice, ki so nudili pokojniku zadnjo pomoč. Najlepša hvala tudi kolektivom Novoteks, Petrol - servis 1, Novo mesto, tovarni zdravil „KRKA“ iz Novega mesta za vso nudeno pomoč, gasilskemu društvu tovarne „Krka“ za častno spremitvo, godbi, pevcem, govorniku tov. Kuharju za poslovilne besede ter duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: mama, sestra in brat z družinama.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVI TELJI LISTA: občinske konference SZDL Brezice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primec, Jože Splichal (urednik priloge P), Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Franc Bukovinski.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 5 din - Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsa mala oglasa do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72) od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558. Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto. Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 - Telefon: (068) 21-227. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Casopisni stavek, filmi in prelomi: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

V UK VZAMEM avtoličarskega vajenca. Vse informacije dobite od 4. 8. dalje na naslovu: Avtokleparstvo-ličarstvo, Avgust Modic, Trdinova 48, Novo mesto, ali po telefonu 21-425.

TAKOJ zaposlim 2 kvalificirana ali priučena avtokleparja. Plača po dogovoru, samsko stanovanje zagotovljeno, eventualno tudi družinsko. Ludvik Kirar, avtoklepar-ličar, Dol. Boštanj 56 a, telefon 74-334.

SLUŽBO DOBI takoj ali po dogovoru mlinar ali mlad fant, ki ga vese, li delo v valjčnem mlinu. Stane Zakrajšek, valjčni mlin, Gor. Poniške 2, 68210 Trebnje.

SLUŽBO IŠČE

Kvalificiran električar išče zaposlitev v Novem mestu. Ponudbe pošljite pod šifro „Elektroinstalater“.

STANOVANJA

MLAD zakonski par brez otrok išče enosobno stanovanje ali garsonjero v Novem mestu, lahko tudi v okolici do 10 km. Naslov v upravi lista (1740/75).

SOSTANOVALCA sprejemem v opremljeno sobo. Naslov v upravi lista (1742/75).

PRODAM stanovanje in en hektar zemlje na lepem kraju na Dolenjskem. Možna je dozidava. Ogled vsak dan. Naslov v upravi lista (1745/75).

ODDAM opremljeno sobo s centralnim ogrevanjem dvema študentskama. Naslov v upravi lista (1747/75).

IŠCEM opremljeno sobo s souporabo sanitarij v Novem mestu ali bližnji okolici. Interesenti naj oddajo naslov v upravi lista.

Motorna vozila

PRODAM NSU 1200 C, letnik 1969, v dobrem stanju. Naslov v upravi lista (1756/75).

PRODAM 1300, registriran do 1. jan. 1976, in vse dele, lahko tudi na ček, ali zamenjam za fiat 750. Naslov v upravi lista (1758/75).

UGODNO prodam karamboliran ami 8, letnik 1974. Branko Lipar, Cerklje ob Krki, telefon 73-403.

PRODAM fiat 750, letnik 1967. Franc Jenič, Gotna vas 50 a, Novo mesto.

KUPIM dobro ohranjen avto od starejšega lastnika, po nizki ceni. Foto Bavec, Brezice.

PRODAM DKW F 102, letnik 1964, generalno popravljeno, registriran do julija 1976. Pintarič, Vrhovčeva 18, Novo mesto.

PRODAM

UGODNO prodam motorno kosilnico „ALPINA“, dobro ohranjeno. Ciril Oblak, Sinovica 1, Sodražica, tel. 87-729.

POCENI prodam otroški voziček - avto sedež. Majda Murn, Resljeva 4, Novo mesto.

PRODAM novo karambolirano školjko za zastavo 101 v celoti ali po delih. Ogled na servisu Novotekne v Metliki.

POSEST

KUPIM hišo v gradnji ali dokončano v Novem mestu, oddaljeno tudi do 5 km. Alojz Gorjup, Unt. Duerenberg 24, 811 Murnau, Nemčija.

PRODAM gradbeno parcelo v Krški vasi, elektrika in voda na parceli. Informacije: Poldan, Krška vas 14.

UGODNO prodam stanovanjsko hišo z vrtom in garažo v središču mesta Krško. Ponudbe na upravo lista (1766/75).

UGODNO prodam stanovanjsko hišo v Crnomlju. Informacije dobite pri Antonu Plevniku, Vojinska cesta 2, Crnomelj.

UGODNO prodam gospodarsko poslopje (skedenj s kozolcem - 8 oken) iz trdega lesa v Crnomlju. Informacije dobite pri Antonu Plevniku, Vojinska cesta 2, Crnomelj.

RAZNO

POROČNI PRSTANI! Če želite osrečiti in razveseliti svoje dekle, ženo ali nevesto, ji kupite lep prstan! Dobite ga pri Otmarju Zidaricu, zlatarju v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze). - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

ČESTITKE

Dragi mami OLG! in očetu FRANČU PEZDERSKU iz Novega mesta za 20. obletnico poroke čestitata in jima želita še mnogo let hčerki Olga in Tatjana z možem Dušanom in sinom Andrejčkom.

PREKLICI

FRANC KIRN, Pangrč grm 6, Stopiče, opozarjam Franciško Kastelic, Pangrč grm 5, da preneha govoriti žaljive besede o moji družini, ker jo bom v nasprotnem primeru sodno preganjal.

VPIS V ŠOLO!

ZDRAVSTVENA ŠOLA
NOVO MESTO

objavlja dodatni razpis za vpis v prvi letnik za šolsko leto 1975/76.

Odpiramo še en oddelek za

MEDICINSKE SESTRE AMBULANTNO-BOLNIČNE SMERI

in bomo vpisali še 30 učencev.

Rok za vložitev prijave je 23. julij.

Odbor za medsebojna razmerja

KNJIGOTISK Novo mesto p. o.
tiskarna - knjigovoznica - kartonaža

ponovno razpisuje

naslednja delovna mesta:

1. DIREKTOR PODJETJA (ni reelekcija)

- visoka ali višja šolska izobrazba grafične, ekonomske ali pravne smeri z 2 leti prakse na vodilnih delovnih mestih,
- grafična srednja šola s pet let prakse na vodilnih delovnih mestih,
- ind. grafična šola z 8 let prakse na vodilnih delovnih mestih.

2. TEHNIČNI VODJA

- višja grafična šola,
- srednja grafična šola z 2 leti prakse na enakem ali podobnem delovnem mestu,
- ind. grafična šola s 5 let prakse na enakem ali podobnem delovnem mestu.

3. KNJIGOTISKAR

- ind. grafična šola z najmanj 5 let prakse

Stanovanja za delovna mesta pod 2. in 3. bodo predvidoma vseljiva konec leta 1975.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite na Odbor za medsebojna razmerja KNJIGOTISK Novo mesto, Glavni trg 14, do 1. avgusta 1975.

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.00 in 24.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

PETEK, 18. JULIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Počitniško potovanje od strani do strani - Runa Olofsson: Ime mi je Gojko - V. 9.30 Jugoslovanska narodna glasba. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Milena Lekšan: Kako preprečimo odpadanje plodov pred obiranjem. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 16.50 Človek in zdravje. 18.05 Ogledalo našega časa. 18.15 Zvočni signali. 19.40 Minute z ansambлом Lojzeta Slaka. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop-pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Litetarni nokturno. 23.15 Jazz pred polnočjo.

SOBOTA, 19. JULIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Naš Plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Matija Kovacic: Nekateri organizacijski problemi in rešitve v strojnih skupnostih. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 S knjižnega trga. 17.20 Gremo v kino. 18.05 Listi iz albuma lahke glasbe. 19.40 Minute z ansambлом Silva Stingla. 20.00 Glasbena parada „Tri srca“. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 20. JULIJA: 8.07 Radijska igra za otroke. 8.40 Skladbe za mladino. 9.05 Se pomnite, tovariši... 10.05 Išcemo popevko poletja. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 16.00 Radijska igra - Marjan Marinc: Pretrgana nit -

„Cebelnjak brez medu“. 19.40 Glasbena gledalnice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 21. JULIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.20 Glasbena pravljica. 10.15 Nekaj za ljubitelje ansambelske in solistične glasbe. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Slavko Čepin: Pitanje mladih govedov s čim nižjimi stroški. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 Kulturni globus. 17.20 Koncert po željah poslušalcev. 18.05 Ob lahki glasbi. 19.40 Minute z ansambлом Ottavija Brajka. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Čo bi globus zaigral. 20.30 Operni koncert. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 22. JULIJA: 8.07 Praznična glasbena matineja. 9.05 Pionirski tabor „Sutjeska“. 9.35 Vesele pesmi za najmlajše. 10.05 Melodije in popevke s slovenskih festivalov. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.20 Naši zbori pojo partizanske pesmi. 11.40 Majda Juteršek: Partizanske muzejске zbirke. 13.30 Nekaj domačih poskočnih. 14.05 Karel Franz: Kako smo se uprli. 15.15 Ples na plaži. 16.00 „Vrtljak“. 17.05 Iz slovenske simfonične glasbe. 18.05 Koncert Plesnega orkestra RTV Ljubljana ob 30-letnici. 19.40 Minute z Ljubljanskim jazz ansambлом. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenske ljudske pesmi. 20.30 Radijska igra. 21.18 Zvočne kaskade. 22.20 Slavnostni zvoki. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Melodije in ritmi za lahko noč.

SREDA, 23. JULIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Počitniški pozdravi. 9.35 Z našimi simfoniki v svetu lahke glasbe. 10.15 Urednikov dnevnik. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine.

12.30 Kmetijski nasveti - ing. Franc Šala: Dopolnilni predpisi k zakonu o semenu. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto vrtljak“. 16.45 Zvoki in barve orkestra Jackie Gleason. 18.25 Predstavljamo vam... 19.40 Minute z ansambлом Atija Sossa. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Koncert iz našega studia. 21.25 Igrajo veliki zabavni orkestri. 22.20 S festivalov jazz. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 24. JULIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Počitniško potovanje od strani do strani - Runa Olofsson: Ime mi je Gojko VI. 9.20 Iz glasbenih šol. 9.50 Pesmice na potepu. 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Mihaela Černe: Namakanje vrtnin. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 „Mehurčki“. 15.45 „Vrtljak“. 17.20 Iz domačega opernega arhiva. 18.05 Revija orkestrrov in solistov. 18.35 Produkcija kaset in gramofonskih plošč RTV Ljubljana. 19.40 Minute z ansambлом Weekend. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 22.20 Naši umetniki muzicirajo. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

RADIO BREŽICE

ČETRTEK, 17. JULIJ: 16.00-16.15 - Napoved programa. Za vas smo si ogledali, Poročila, Nove plošče RTB - 16.15-16.30 - AKTUALNOST TEDNA - 16.30-17.00 - Obvestila in reklame - 17.00-18.00 - Glasbena oddaja IZBRALI STE SAMI

SOBOTA, 19. JULIJ: 16.00-16.20 - Za gram humorja in glasbe - 16.20-16.40 - Jugotom vam predstavlja - Sobotno kramljanje - 17.00-17.30 - KRONIKA - Obvestila in reklame - Pravljica za naše najmlajše - Posnetek iz naše glasbene šole - 17.30-18.00 - Domače zabavne na valu 192 m

NEDELJA, 20. JULIJ: 10.30-12.00 - Napoved programa - Uvodnik: Slovesnosti pri polaganju temeljnega kamna za tovarno silikatne opeke - DOMAČI ZANIMIVOSTI - Za naše kmetovalce - Nedeljski magnetofonski zapis - Obvestila in reklame - Spored naših kinematografov - 12.00-15.00 - OBCANI ČESTITAJO IN POZDRAVLJAJO

TOREK, 22. JULIJ: 16.00-16.20 - Napoved programa - Ob dnevu vstaje - Iz produkcije RTV Ljubljana - POROČILA - 16.20-16.45 - Iz naše matične knjižnice - Obvestila in reklame - Spored brežiškega kinematografa - 16.45-17.00 - Iz zakladnice lahke glasbe

V SPOMIN

Dne 19. julija 1975 bo minilo žalostno leto dni, odkar nas je mnogo prezgodaj, komaj v 27. letu starosti zapustil naš ljubljani sin in brat

DUHOVNIK
Jurij Ivanušič
s Preloke 64

Nikoli ga ne bomo pozabili. Čim dalj, tem hušja je žalost v naših srcih. Hvala vsem, ki obiskujete njegov grob, nanj polagate cvetje, prižigate sveče in se pokojnika spominjate.

Do smrti neotlašljivi: starši, bratje in sestre ter drugo sorodstvo.

F. S. FINŽGAR 2
PREROKOVANA

Krave so se vse hkrati ozrle na gospodarja in Dima, najstarejša, je veselo zamrčala. Telička je imela pod sabo. Teliček je poskočil, potresel z belim repkom in poskusil za materjo mukati. Gospodar ga je bil vesel in je hi ro sklenil: „Ne sme ga prodati. Priveže 1-aj ga. To ji moram še naročiti.“

Jančar je šel od krave do krave, pobožal Savo, popraskal Pisano med rogov, vrjel zjedl iz jasl, potipal vola in bil zadovoljen.

Nato je šel na pod. Janezek je prilezel po vseh starih do praga in sedel nanj. Oče je prepeljal razmorednico v kot, vzela metlo in porinil nekaj raztresenih bilk h lepu rezanice. S poda je šel k vozem, ogledal zavore in poskusil kambe pri jar-mih. Potem je zlezl po lestvi na vodstrefe in presodil kupe sena, računat, koliko voz bo otave in koliko utegne biti otepov. Vse je kazalo, da se ni bati zime. Tudi v kaščo je šel, kjer je pregledal žitnice in zalogo starega žita. Še h kozolcu se je napolnil in prešteval brane, dasi je vedel skoraj za vsak snop.

Zena je pripravljala cvrtje. Skrivoma je prihajala na prag in pogledovala za možem. Čim bližje je, mož ogledoval vse malenkosti, tem bolj je njo skrbelo.

„Oh, pomeni! Vse to pomeni.“ je vzdihovala ob ponvi. „Še enkrat ga je bog poslal nazaj. Po slovo je prišel za vselej.“

In spet je šla na prag in videla, kako je Blaž potipal vsako ljubo reč na dvorišču. Celo hruški, na novo vsajeni, je popravljat kolec in jo trdneje privezal.

„Pomeni, to je spomin! Nikoli več ga ne bo nazaj!“ je vnovič vzdihovala žena in skladala cvrtje v skledo.

„Še ti jej.“ jo je silil mož in hrustal jed, kakor je ni bilo zlepa na mizi pri Jančarjevih.

„Bom že. Se moram še preobleči.“

Jančar je ostal sam z otroki. Vsa je dobil cvrtja, vsak naukov.

Ko se je žena vrnila, ji je mož ponudil skledo. „Skoro vse smo pojedli.“

„Kar dajte; saj se mi ne ljubi.“

„E, nekaj vendarle zagrizni.“

Franca je odlomila košček zase, ostalo je dala Janezku.

„Kar čas bo,“ je pogledal Jančar na uro.

„Pojdiva!“

Stara teta Urša je prevzela v varstvo družino, onadva sta pa odšla na postajo.

Še preden sta prišla do leščevja, kamor je bil Jančar skrli svezeni, sta videla po dolini zbere ljudi, ki so vsi hiteli za istim ukazom. Tu in tam je pešce prihlel voz, preobložen z možkimi, ki so vriskali. Nekateri vozovi so imeli zastavice.

„Kako je prav, da sem šla. L poglej, saj je žensk več na cesti nego možkih,“ je kazala Franca s prstom na pot.

„Seveda je prav,“ jo je pogledal Jančar in hitel pred njo v dolino.

„Poglej župnik gre tudi!“ je spet začela ona, ki je komaj dohajala moža.

„Saj res,“ se je za hipec ustavil. „Župan gre z njim. Prav taka hoja je.“ In spet je začel urneje hoditi.

Ko sta prišla na cesto, sta se pridružila Matja-zevemu Jerneju, kateremu je ponašala mlada,

molčeca žena - iz spodnjih krajev je bila doma - svezeni.

„Pozdravljen, Jančar!“ je zaklical Jernej. Ponzalo se mu je na hoji, da ga nekoliko ima, ko je vendar vse predrobno stopical, dasi res ni bil velik.

„Gremo, Jernej!“

„Jaz seveda; pa ti, ki si siv. Kaj siv! Saj nimam moči v lasih kakor Samson!“

„Hahaha,“ se je smejal Jernej. „In žena gre s tabo. Kaj se te še ni naveličala?“

„Jernej!“ se je oglasila za njim njegova žena. „Mh, tale naš. Nobena reč ga ne gane.“

„Seveda me gane. Vidiš, Jančar, šele dva meseca sem oženjen. Pet let so me ženili, preden so mi jo izbrali, in še prezgodaj. Vsa dva meseca prezgodaj.“

„Zadnji čas, Jernej, imaš vsaj dedica,“ se je potegnila Jančarica za ženo, ki si je neprenehoma brisala solze in izpod rute skrivnostno pritrčila Jančarici.

„Poglej - poglej - juhu“ je pokazal Jernej izpred Maninega

„Poglej - poglej - juhu“ je pokazal Jernej, ko se je izpred Maninega

„Saj sem ji rekel, naj bo doma, ali kar tišči,“ se je zagovarjal tovarniški delavec Manin in zardel. Može so stopili vstric in šli pred ženami in otroki.

Voz s fanti je pridrdral po cesti. Medenina na opremi težke kobile je zvončkala. Nekdo je vihtel klobuk in klical: „Stran! Vojška se pelje!“ Mana je potegnila otroke s ceste, iz kolesnice je brizgnila rjava voda in jih oškropila.

Prišli so do občestne krčme. Mlinarjev je stal na cesti sredi fantov in točil in počejal.

„Pojdimo!“ jih je nagovarjal Jernej. „Zamudite!“

„Naj smrti še nihče ni zamudil!“ je trdil Mlinarjev in izpil.

Pustili so jih in šli dalje.

Čim bliže so bili postaji, tem večje trume so dohajali.

Pri cestnih hišah so stale stare zenice in si brisale oči in gledale po cesti za trumami, ki so vrvele kakor omotične dalje.

„Ali je ves svet znorel?“ je pomislil Jančar, izreči si pa misli ni upal.

Na kolodvoru in pred njim se je trlo ljudstva. Voz pri vozu se je vrstil: z zelenimi plahtami odeti konji so razbijali ob tla, zamahovali z glavami po mulah, da je pokala ograja, kamor so jih bili privezali.

Ljudje so se gnetli in prerivali brez reda sem in tja. Skupine prijateljev in znancev so si segale v roke, može so pozabljali žen in otrok in se vmešavali med fante.

Župnik je stal sredi med ljudstvom, ob njem zupan. Vsa hip se je priril kdo do njega in mu ponudil težko roko. Župnik je tolažil, besedoval o naglem koncu vojske, pripovedoval ženam, da bodo može samo za stražo in da jim ne bo nič hudega, da bo hudo pravzaprav le doma, ko ne bo gospodarjeve roke za delo pri hiši. Samega sebe ga je bilo sram, ko je govoril in prerokoval in vedel, da nič ne ve, in slutil, kar so slutili vsi.

Blizu njega in župana sta stala tiha in žalostna Francka in Matija. Francka je že tretjič prosila Matija: „Kajne, da mi boš pisal?“

In Matija ne namrščil obrvi, grizel ob povešenih brkih, se prestopal z noge na nogo in včasih zavpil tovarišu, ki se je stiskal mimo njega: „Serbus!“ Francki je pa odgovarjal samo z očmi in z roko, s katero je v gneči skrivaj držal njeno desnico, ki se je vsa tresla.

Ko je od daleč ugledala žalostni par Pikona, zenska brez svojcev, potovka dveh far in velika opravljivka, si je napravila s komolci gaz med ljudmi, da je prišla do Francke. Spomnila se je lanske jeseni in na kopico pri Matijevih, ko jo je Francka užalila. „Sedaj ji vrnem,“ je sklenila skodoželjna. Pa ji ni koj. Pasla se je ob njenem bledem licu, ob njenih od joka pordelih očeh. Ko se je napasla, je potegnila Francko za komolec in se ji zažejala v lice.

Hitreje, dlje in više!

Sestnajstipolletni Miloš Suštar iz Novega mesta se je 28. junija pognal po zaletišču atletskega borilca v Kranju, preskočil lefvico, ki je stala na višini 190 centimetrov, in tako postal državni prvak v skoku v višino za mlajše mladince.

Sloki, 189 centimetrov visoki in, kot je sam večkrat poudaril, 16 let in 6 mesecev stari Miloš, ki je letos končal drugi razred gimnazije, se je zaljubil v atletiko na grmski osnovni šoli, ko se je poskušal v skoku v daljavo. Višina pa je premagala daljavo, že v sedmem razredu osnovne šole je obstala letvica na 160 centimetrih, v osmem pa je bila povsem mirna kar 10 centimetrov više; to je Milošu, ki vedno znova zatrjuje, da je atletika edina resnična kraljica športov, prineslo tretje mesto na republiškem osnovnošolskem prvenstvu.

V prvem razredu gimnazije je preskočil 175 centimetrov, nato pa je letošnji Prijedor prinesel tudi njegov osebni rekord: 9 centimetrov manj kot dva metra in dva centimetra več, kot je dandanes visok (Miloš namreč še vedno raste).

Simpatični fant v modrih kavbojkih pove, da razen atletike in šole nima „konjičkov“, kar me je malce zjezilo, ker ne ljubim preveč „posladkanih“ odgovorov, nato pa pristržno reče, da bo letos storil vse, da premaga višino dveh metrov, kar bi ga prineslo v bližino izenačenja slovenskega rekorda za mlajše mladince.

Dolgo, vroče poletje Milošu Suštarju ni prineslo miru,

ki ga imajo njegovi sošolci. Zaradi tistih dveh metrov, ki se jih je odločil preskočiti, in zaradi tihe tihe želje, ki ji je ime udeležba na olimpiadi v Moskvi (glej ga, fanta, kam sega, bi morda kdo rekel), trenira Miloš petkrat na teden.

Spored: ogrevanje v Portovaldu 2 kilometra, vaje za gibljivost hrbtenice, en dan za moč in hitrost, en dan za odziv in hitrost, samo odziv, uteži, tek v hrib, nato pa dva dni počitka ali pa ukvarjanje z drugo panogo, na primer z metanjem kopja. Tako iz tedna v teden.

Miloš Suštar bo spet pred očmi javnosti na republiškem prvenstvu za mlajše mladince v Kranju. Kdo bo rekel, da je to za državnega prvaka malenkost, poznavalci pa vedo in z njimi tudi Miloš, da je bilo na letošnjem državnem prvenstvu med prvimi šestimi kar pet Slovencev.

Boj bo zagrizen. Na svetu je veliko simpatičnih mladeničev v modrih kavbojkih, ki so končali drugi razred gimnazije, ki merijo v višino 189 centimetrov, ki še vedno rastejo, ki štejejo šestnajst let in pol, ki imajo na tak ali drugačen način radi šport in njegovo kraljico atletiko; samo peščica pa jih je, ki so se odločili, da bodo letos skočili v višino dva metra, peščico od peščice pa štejejo tisti, ki so prepričani, da je treba vedno hitreje, dlje in više. Tudi v Moskvi.

MARJAN BAUER

Vesela solze snidenja na rodni grudi

Brat in sestra Alojz Pergar iz Novega mesta in Jožefa Pohar iz La Salla sta se 63 let poznala samo po slikah, prvič po teh dolgih desetletjih sta se videla in govorila med njenim nedavnim obiskom v stari domovini

Med potniki, ki so sredi junija stopili iz velikega reaktivca na ploščad zagrebskega letališča, sta bili tudi 66-letna Jožefa Pohar, njena hči z možem (Poljakom) in taščo. V potnih listih jim je pisalo, da so ameriški državljani in da živijo v La Salli. Z belimi nageljni v rokah so se napolili proti izhodu, naproti čakajočim sorodnikom, ki so jih poznali le po fotografijah in ki so prav tako imeli v rokah bele nageljne. To so bili: Jožefina brata Alojz Pergar iz Novega mesta in Ivan Brekan iz Sentjanža ter njuni otroci.

„Ko sem zagledala Lojza, sem okamenela. To je trajalo nekaj časa. Potem sem se brez besed vrgla nanj in jokala od sreče in veselja. Nikoli nisem mislila, da ga bom še kdaj videla. Veste, ko smo se pred 63 leti ločili, sem imela komaj tri leta,“ je nekaj dni kasneje v govorici, ki jo je še dandanes slišati v okolici Smarjete, pripovedovala Jožefa Pohar v Pergarjevem stanovanju v Trdinovi ulici v Novem mestu.

„Mene pa je najbolj zanimalo, kako govori, ali se bomo sploh lahko razumeli,“ je segel sestri v besedo Alojz Pergar.

Potem sta izmenoma pripovedovala, kako to, da ju je usoda za toliko dolgih desetletij razdvojila.

Ziveli so v Zburah: oče, mati in štiri otroci. „Jaz sem nezakonski, zato se ne pišem Brekan kot drugi,“ je pojasnil Pergar. Imeli so trgovino in pošto. Ker to ni preveč neslo in ker se je razneslo, da se „onkraj velike luže“ bolje živi, je oče nekega dne leta 1911 sklenil: „V Ameriko pojdem, potem boste prišli za mano še drugi.“ Rečeno – storjeno. Iz Amerike so prišle vozovnice že naslednje leto. Mati, brat Jože in sestra Jožefa so sedli na vlak in se pripeljali do Le Havra, kjer jih je čakal čez-oceanski parnik. To je bilo tedaj, ko je vodovje Atlantika postalo grobnica za Titanica in njegove potnike. Ko so se izkrcali, jih je pot na ameriških tleh – peljala v La Salla, kjer jih je pričakoval oče.

Alojz in Ivan sta nameravala odriniti čez leto, dve; nameravano potovanje jima je prepredila prva svetovna vojna, ki je nenadoma izbruhnila.

V Ameriki je oče Brekan dolgo delal v premoževstvu, potem se je zaposlil v tovarni. Prištedil je toliko denarja, da je kupil manjšo farmo, ki jo je obdelovala mati z otrokoma. Zavljenje je teklo, ni pa bilo tako lahko, kot so si ga predstavljali pred odhodom tja čez.

„Sprva sem hodila v slovensko, potem pa samo še v angleško solo, tako da zdaj ne znam po slovensko pisati,“ je pri bratu v Novem mestu pripovedovala Jožefa. S trinajstim letom si je že morala sama služiti kruh. Dobil je zaposlitev v bolnišnici, potem v neki urarni. Zagledala se je v slovenskega fanta, ki je bil doma iz Radče, in sta se poročila. Imela sta sedem otrok; živih je še šest. Vsi so že preskrbljeni (in so ohranili slovensko govorico), mož pa je umrl pred sedmimi leti. Oče in mati sta umrla, ko jima je bilo precej nad 80.

Nafta v Krki?

V Ločni so iz Krke odvzeli vzorec vode

10. julija popoldne je v Ločni pod Tekstorjevo hišo neki možakar opazil, da se voda vrtinči in da je na dveh mestih opaziti izvir, ki ima duh po nafti. O tem je takoj obvestil pristojne organe. Komisija si je zadevo ogledala in res opazila dva izvira, voda na gladini Krke pa je imela tudi mastne madeže, ki so dišali po nafti.

Kje je vzrok neravdnega dogodka, bodo ugotovili, kajti odvzeli so vzorec roke, kjer je kazalo na izvir, in ga poslali v strokovno analizo. Rezultati preiskave zaenkrat še niso znani.

Ker se do zdaj kaj takega še ni primerilo, ni čudno, da ljudje ugibajo in ogledujejo čudna izvira.

To je bilo kmalu po drugi svetovni vojni.

Alojz Pergar vse do 1946 ni nič vedel o svojih v Ameriki, niti tega nede, da so živi. To leto pa so ga začeli

VEČ KOT 11.000 DOLŽNIKOV

Lani se je steklo na račun davčne uprave novomeške občine za 24.485.900 dinarjev davkov, prispevkov občanov, kar je 73 odstotkov skupne obremenitve – tekoče obremenitve in zaostanki iz leta prej so 33.698.000 dinarjev.

Dolg na Silvestrovo lani je bil skoraj 9,5 milijona dinarjev, impozantno pa je tudi število dolžnikov, ki jih je 11.308, v to niso vštet zavazanci za starostno zavarovanje kmetov, ki jih je še dodatnih 3.303.

NAGRAJENI STRAZARJI

Pred kratkim so stražarji iz enote Radomira Spasiča v znak priznanja za zelo vestno opravljanje stražarske službe dobili radijski aparat. Predstavniki ljubljanske armadne oblasti tovarš Janez Šleminc je obiskal stražarje. Bil je navdušen nad fanti, ki so takrat stražili, in jim podelil nagrado, s kakršno se lahko pohvali le malo enot. Stražarsko dolžnost so takrat opravljali: Ante Nobilo, Dragan Vujanović, Mladen Zupan, Ljubomir Ilin, Dragan Dražič, Alojz Malovrh, Stevica Nedeljković, Dušan Ostojčić in Muhamed Beganaj. Ti vojaki so bili pohvaljeni tudi pred celo enoto in so dobili nagradna dovoljenja za odhod v mesto.

L. DRAŽIČ

PREPREČEVALNA KOLONIJA

Komisija za preventivno rehabilitacijo otrok pri Zavodu za zdravstveno varstvo Ljubljana je potrdila predlog kočevskih zdravstvenih postaj in zdravstvenega doma, po katerem bo odšlo za tri tedne na morje v varovalno zdravstveno počitniško kolonijo iz kočevske občine 19 otrok. Oskrbne stroške medicinskega dela v letoviščih na Debelnem ritču, Rakitni in v Kraljeviču bo plačala regionalna zdravstvena skupnost Ljubljana, hotelske stroške pa starši, delovne organizacije in samoupravna interesna skupnost za socialno skrbstvo.

Mati, sestrica in stara mama nesrečno umrle Metke Zagorc pred hlevom, kjer se je pripetila nesreča.

iskati in dopisovanje se je začelo – prvič po tridesetih letih. Seveda so potem pisma zelo pogosto romala čez Atlantik: zdaj sem, zdaj tja. Na obeh straneh je vrtalo: se bomo še kdaj videli?

„Sklenila sem in zdaj smo tu. Rada bi ostala, za vedno, ko bi ne imela v Ameriki otrok in vnukov.“

Med bivanjem v stari domovini se je Jožefa Pohar malone zaljubila v dolenske griče, mesta, vasi, reke, ljudi. Zetova filmska kamera ni zamudila ničesar, na čemer se je ustavilo njeno oko, čemur je prisluhnilo njeno uho. Za rojstno hišo

matere v Zburah je obiskala in videla vse zanimivosti v novomeški okolici, bila v Dolenjskih Toplicah, na Bazi 20, v Lukovem domu. Spetoma je rekla: „Pri nas pa so tako drugače govorili in pisali o partizanih in novi Jugoslaviji. Saj imate tu stokrat lepšo in boljše Ameriko kot mi tam.“

Pergar je potem, ko je bila Jožefa Pohar že na poti nazaj v Ameriko, povedal, da je sestra kupila v Novem mestu veliko predmetov, da bi ji tudi ti spominjali na srečanje z rodno grudo.

I. ZORAN

Trinšestdeset let so ju ločevale vode Atlantika: sestra in brat Jožefa Pohar iz La Salla in Alojz Pergar iz Novega mesta – se nista videla od leta 1912 do letošnjega junija, dokler ni ona obiskala „stare domovine“.

Ko je privijala žarnico

Komaj 16-letna Marija Zagorc iz Dol. Prekope je umrla v domačem hlevu

Nesreča spremlja Zagorceve iz Dol. Prekope že celih deset let. Najprej je za posledicami prometne nesreče umrl gospodar, nato je vsako leto poginjala živina, zdaj je elektri-

solarko Stanko, ki so ostale same. Marija jim je bila zadnja leta v največjo pomoč in vanjo so pokladali ves up.

Med zdajšnjimi šolskimi počitnicami je bila 16-letna Marija na praksi pri socialnem zavarovanju, popoldne pa se je vozila domov in kot vedno pridno pomagala na kmetiji. Okrog 19. ure zvečer je šla dekle v hlev. Ker je žarnica pregorela, jo je hotela nadomestiti, da bi lahko pokladala živino. Imela je mokre čevlje, morda tudi mokre roke, ko je žarnico v medeninaro grlo, takrat pa jo je strelalo.

„Slišala sem samo aj, aj – in takoj stekla pogledat,“ je rekla njena mama Jožefa. „Marija je bila na tleh in od nje ni bilo več glasu. S sosedi smo jo takoj skušali obuditi. Dajali so ji umetno dihanje, tudi zdravnik je bil že čez 15 minut pri nas, a ni vse skupaj nič pomagalo.“ Metka – tako so ji rekli doma – je mrtva.

Da je družina hudo nesrečna, je pripovedovala tudi Jožefina taščo, katero skupaj živita in garata. Odkar je pred desetimi leti kot žrtve ceste ubilo sina, imamo kar naprej smolo tudi z živino. Poginile so nam že tri krave, bikec, ne vem koliko prašičev. Tudi veterinarji niso mogli ugotoviti, zakaj. Zdaj se nam je prerogilo najhujše: smo ob Metko. Vse so jo imeli radi. Tako pridnega dekleta je težko najti.“

RIA BAČER

NEPOPISNO ZAČUDENJE

V Repičevi dragi je pričelo zmanjkovati učiteljev, počitnice pa so že minile in tovariša ravnatelja je pričela boleti glava. Kljub bolečini v glavi se mu je porodila misel, da bi napisal pisemce in ga razposlal vsem učiteljem, ki so bili zaposleni po delovnih organizacijah, in jih priklicati nazaj med prosvetnike. Prva je prejela pismo Marica Repiška. Ko se je seznanila z vsebino njegove, se ji je spomin vrnil za štiri leta v preteklost. Takrat se je namreč izučila za učiteljico, in ker je bila doma iz

Repiške doline, se je zelela zaposliti kje blizu doma. Trkala je na pisarniška vrata ravnateljstev v Zgornji, Spodnji in Srednji Repičevi dragi, toda povsod je dobila isti odgovor: „Hvala, ne potrebujemo te. Morala si boš pač poiskati posel kje drugje. Učiteljev je preveč.“ Z grenkobo v srcu je dobila službo v Hitrotkalu. Odpošljala in prinašala je pošto, še bolj pa je bila penasta, ko je zvedela, da so vzeli na šolo nekoga drugega.

Pismo ravnatelja Repičeve

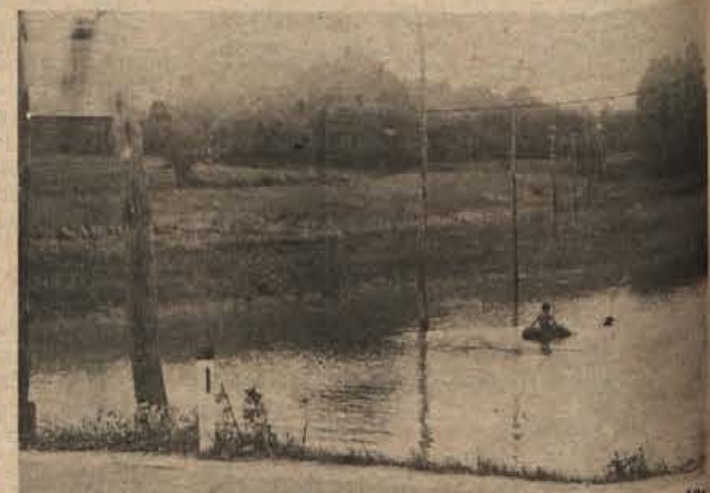
drage je prejel tudi Jožič Repič, prav tako učitelj, ki je poučeval na osnovni šoli samo leto dni, potem obesil prosveto na klin in odšel v industrijo. Morda tudi ne bi šel, toda bilo je takole:

Da se učitelji na repiški osnovni šoli niso najbolje razumeli, so vedeli že otroci, saj so lahko na hodniku opazili, da se med seboj niti pozdravljajo ne. Velikokrat so letele ostre besede z leve in desne, in ko je bilo to Jožiču Repiču dovolj, je vzkripel: „Stran pojdem!“

„Prav,“ je zgrabil pomočnik tovariša ravnatelja, „samo pravočasno nam povej, kdaj pojdeš.“ In je šel še isto leto, ne da bi ga kdo hotel z besedico pridržati, četudi so dobro vedeli, da jeseni ne bo imel kdo učiti tehničnega pouka.

Marica Repiška in Jožič Repič sta odložila pismi, tovariš ravnatelj in pomočnik njegov pa sta se v duetu čudila, kako poslana pošta ni imela nikakršnega učinka. Morda se čudita še zdaj. Kdo ve?

TONI GAŠPERIČ

Silovito neurje, ki je po Dolenjskem divjalo prejšnji teden, je kot najstj del travnika v Bučni vasi spremenilo v „malo morje“. Deček si je iz stare avtomobilske zračnice naredil splav, njegov pes pa ga je na „križarjenju“ zvesto spremljal. (Foto: A. Bartelj)